

Vägar till god integration

Uppgörande av en enkät om ordnande av integrationstjänster
i kommunen

Annika Häger

Examensarbete för högre yrkeshögskoleexamen inom social- och hälsovård

Socionom (högre YH)

Vasa 2021

EXAMENSARBETE

Författare: Annika Häger

Utbildning och ort: Social- och hälsovård, högre YH, Vasa

Inriktning: Utveckling och ledarskap

Handledare: Susanne Jungerstam

Titel: Vägar till god integration. Uppgörande av en enkät om ordnande av integrations-tjänster i kommunen

---

Datum: 21.4.2021

Sidantal: 60

Bilagor: 3

Abstrakt

Syftet med examensarbetet, som utgör ett utvecklingsarbete på uppdrag av Närings-, trafik- och miljöcentralen (NTM-centralen), var att konstruera ett verktyg för NTM-centralens kartläggning av hur väl förberedda kommunerna är att ta emot nya kvotflyktingar. Verktøget skall bidra till att NTM-centralen bättre kan fördela de kvotflyktingar som kommer till Österbotten enligt den beredskap kommunerna har att ta emot dem. För att kunna utveckla detta verktyg krävdes svar på följande frågor: Vad är god integration? Hurdana tjänster behövs för att svara mot förutsättningar/hinder för integration? Utgående från svaren på dessa frågor blev uppgiften att ta reda på hur man kan undersöka hur de nuvarande tjänsterna i kommunen motsvarar de tjänster som anses vara optimala integrationstjänster. Om optimala tjänster för integration finns i en kommun borde det alltså betyda att kommunen kan svara mot behovet av tjänster, så att nyanlända kan tillgodogöra sig tjänsterna för att lyckas bli integrerade i samhället.

För att få svar på hur en god integration skall kunna uppnås kombinerades teoretiskt resonemang och kartläggning av vilka tjänster som behövs för att uppnå detta. Kartläggningen av servicebehovet gjordes med hjälp av workshoppar som hölls med integrationssakkunniga i Österbotten. Den teoretiska grunden och behovskartläggningen utgjorde basen för att utveckla ett verktyg, en enkät, som skall mäta i vilken utsträckning kommunerna har anpassade informations- och rådgivningstjänster inom alla kärnområden som gäller integration för invandrare i allmänhet och för flyktingar i synnerhet.

De teman enkäten inkluderar är vilka anpassade informationstjänster, utbildnings- och sysselsättningsstigar samt vilka befintliga nätverk som främjar tvåvägsintegration det finns i kommunen. Anpassad information, utbildning och sysselsättning samt språk och kulturkompetens, socialt nätverkande och bra boendeförhållanden främjar välmåendet och är vägar till god integration enligt denna forskning. Genom enkäten som verktyg kan man mäta tillgången på integrationsfrämjande tjänster i kommunerna.

Språk: svenska

Nyckelord: integration, tvåvägsintegration, kärnområden inom integration, kvotflyktingar

OPINNÄYTETYÖ

Tekijä: Annika Häger

Koulutus ja paikkakunta: Sosiaali- ja terveysala, Ylempi AMK, Vaasa

Suuntautumisvaihtoehto: Kehittäminen ja johtaminen

Ohjaaja(t): Susanne Jungerstam

Nimike: Tie kotoutumiseen. Kyselyn laatiminen kotoutumispalvelujen järjestämisestä kunnassa

---

Päivämäärä: 21.4.2021

Sivumäärä: 60

Liitteet: 3

Tiivistelmä

Opinnäytetyön tarkoitus oli tehdä työkalu kuntien valmiudesta kiintiöpakolaisten vastaanottoon Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (ELY-keskus) heidän tilauksestaan. Työkalun avulla ELY-keskuksen on helpompi jakaa Pohjanmaalle tulevat kiintiöpakolaiset kuntiin sen perusteella, mitä valmiuksia kunnilla on. Työkalun kehittämiseksi piti saada vastaukset kysymyksiin: Mitä on hyvä kotoutuminen? Millaisia palveluita kotoutumisen tueksi tarvitaan, ajatellen kotoutumisen edellytyksiä ja esteitä? Tehtävänä oli selvittää, miten näiden kysymysten perusteella voidaan tutkia kuntien nykyisten palvelujen vastaavuus verrattuna optimaalisiin kotouttamispalveluihin. Jos kunnassa on optimaaliset kotouttamispalvelut sen pitäisi tarkoittaa, että kunta pystyy vastaamaan uusien pakolaisten palvelutarpeeseen niin, että he voivat kotouttamispalvelujen avulla integroitua yhteiskuntaan.

Palvelutarpeen selvittämiseksi yhdistettiin sekä teoreettista päättelyä että kartoitusta jotta saatiin selville mitä palveluita tarvitaan onnistuneeseen kotoutumiseen. Palvelutarvetta kartoitettiin Pohjanmaan kotoutumisen asiantuntijoiden työpajoissa. Teoria ja tarvekartoitus muodostivat yhdessä perustan työkalun kehittämiseksi, kyselyn, joka mittaa missä määrin kunnalla on soveltuvia tieto- ja neuvontapalveluja niillä keskeisillä osa-alueilla, jotka koskevat maahanmuuttajien kotoutumista ja erityisesti pakolaisia.

Kysely selvittää, mitä soveltuvia tietopalveluja, koulutus- ja työllistymispolkuja kunnissa on, sekä olemassa olevaa verkostoa, joka tukee kaksisuuntaista kotoutumista. Hyvinvointia edistää kohde-ryhmälle muokattu tieto, koulutus ja työllistyminen sekä kielitaito ja kulttuurin tuntemus, sosiaalinen verkosto ja hyvät asumisen olosuhteet. Nämä kaikki ovat tämän tutkimuksen perusteella polkuja hyvään kotoutumiseen. Kyselyn avulla voidaan mitata kotoutumista edistävien palvelujen saatavuutta kunnissa.

Kieli: ruotsi

Avainsanat: kotoutuminen, kaksisuuntainen kotoutuminen, kotoutumisen keskeiset osa-alueet, kiintiöpakolaiset

MASTER'S THESIS

Author: Annika Häger

Degree Programme: Social and Health Care, Master's Degree, Vaasa

Specialisation: Development and Leadership

Supervisor(s): Susanne Jungerstam

Title: Ways to good integration. Compilation of a survey concerning arrangements of integration services in the municipality

---

Date: April 21, 2021

Number of pages: 60

Appendices: 3

Abstract

The purpose of the thesis, which is a development project commissioned by the Centre for Economic Development, Transport and the Environment (ELY Centres) was to create a tool for the ELY Centres, to help the mapping of how well prepared the municipalities are to receive new quota refugees. The purpose of the tool is to contribute a better way, to distribute the quota refugees who are coming to Ostrobothnia, according to the preparedness of the receiving municipalities. In order to develop this tool, answers to the following questions were required: What is good integration? Which services are needed to answer the premises/barriers to integration? Based on the answers to the previous questions, the task was to find out how to investigate, how the current services in the municipalities answers to the services that are considered optimal integration services. If there are existing optimal services in a municipality, it would mean that the municipality can answer the required need for services of the immigrant. The immigrant can in this way then take advantage of the services in order to successfully become integrated into the society.

To get the answers to the question on how good integration can be achieved, a combination of theoretical reasoning and mapping of which services are needed were used in order to achieve this. The mapping of the need for service was done with the help of workshops, which were held with integration experts in Ostrobothnia. The theoretical basis, and the mapping made the foundation for developing a tool, a survey, which will measure the extent to which municipalities have adapted information, and counselling services in all domains, concerning integration for immigrants in general, and for refugees.

The themes the survey includes are, which customised information services, and educational- and employment paths there are, as well as which already existing networks that promotes mutual integration exists in the municipality. Customised information, education, employment, social networking, suitable housing, as well as language and cultural competence, promotes well-being and they are paths to good integration according to this research. Through this tool, the survey, one can measure the access to services that promotes integration in the municipalities.

Language: Swedish

Key words: integration, mutual integration, domains of integration, quota refugees

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
2 Syfte	2
3 Begrepp	3
5 Vad krävs för en god integration?.....	4
5.1 Lyckad integration.....	5
5.2 Presentation av begreppsramen för kärnområden inom integration.....	9
5.2.1 Rättigheter	9
5.2.2 Språk och kulturkompetens	10
5.2.3 Säkerhet och stabilitet	13
5.2.4 Socialt sammanhang	14
5.2.5 Sysselsättning.....	17
5.2.6 Utbildning.....	19
5.2.7 Välmående	21
5.2.8 Boende	23
5.3 Sammanfattning av den teoretiska referensramen	24
6 Metod.....	28
6.1 Val av deltagare i workshopparna	29
6.2 Arbetet i workshopparna	30
6.3 Analys av material och utformning av ny enkät	31
6.4 Arbetet i referensgruppen	33
6.5 Etiska aspekter	33
7 Resultatredovisning	36
7.1 Workshop 1 – Resultat och metoder	37
7.2 Workshop 2 – Sociala kontakter, förutsättningar och grund	39

8 Resultatanalys	41
9 Sammanfattning av enkätfrågorna	45
9.1 Ordnande av kommunens integrationstjänster	46
9.2 Språk och kulturkompetens	47
9.3 Utbildning.....	48
9.4 Sysselsättning.....	49
9.5 Boende	50
9.6 Sociala kontakter.....	51
9.7 Välmående	51
10 Sammanfattning och konklusion	53
10.1 Kritisk granskning.....	54
Referenser.....	56

Bilagor

Bilaga 1 Beställning av examensarbete

Bilaga 2 Kotouttamispalveluiden tilannekuvakysely 2019

Bilaga 3 Lägesbeskrivning av integrationsfrämjande tjänster i kommunen

1 Inledning

Invandringen till Finland har under de senaste 10 åren ökat markant från 26 700 inflyttade år 2009 till 37 700 år 2019. Den utländska befolkningen i Finland har därför fördubblats på 10 år. Finland väljer dessutom att ta emot fler och fler kvotflyktingar. År 2019 tog man emot 750 kvotflyktingar, år 2020 tog man emot 850 och år 2021 kommer man att ta emot 1050 kvotflyktingar. (European Migration Network, 2009, 7; Europeiska migrationsnätverket, 2020, 4; Statistikcentralen, 2019; Statsrådet, 2020; Migrationsverket, 2021a)

Trycket på kommunernas service för nyanlända växer i och med detta och kommunerna bör anpassa sina tjänster enligt det växande behovet. De olika kommunerna runtom i landet är olika väl förberedda att ta emot kvotflyktingar. Hur integrationstjänsterna ordnas och hur annan service i kommunen anpassas efter nyanlända varierar stort. Orsaken till att integrationstjänsterna ser så olika ut i kommunerna är att lagen inte direkt ger direktiv för *hur* tjänsterna skall ordnas, endast *att* de skall ordnas. Vem som ordnar dem och hur de ordnas är upp till kommunerna att själva bestämma. Av denna orsak är det väldigt svårt att jämföra integrationstjänsterna i kommunerna med varandra, eftersom det sätt på vilket man har organiserat dem och vad de innehåller ser väldigt olika ut.

Eftersom integrationstjänsterna ser så olika ut i olika kommuner är det också svårt att kunna säga vilka kommuner som har bäst beredskap att ta emot nya kvotflyktingar. Behoven av en kartläggning av kommunernas beredskap att ta emot kvotflyktingar och en kartläggning av vilken servicenivå man har i kommunen och hur den tar invandrare i beaktande har därför uppkommit. Det är Närings- trafik- och miljöcentralens (förkortat NTM-centralen) uppgift att avtala med kommunerna i ett visst område om hur många kvotflyktingar de är redo att ta emot. De kommuner som förbinder sig att ta emot kvotflyktingar ersätts av staten. (Arbets- och näringsministeriet [u.å.])

I mitt examensarbete kommer jag att utveckla en enkät för att ta reda på hur förberedda kommunerna är att ta emot nya kvotflyktingar. Kan kommunerna erbjuda tjänster som nyanlända kan tillgodogöra sig för att lyckas bli integrerade i samhället? Vilken annan service finns i kommunen och vilka nätverk finns som nyanlända kan dra nytta av? Fokus i mitt examensarbete ligger på vad god integration är och hur man når dit. I arbetet har jag tagit fram fokusområden inom integration och tjänster inom dessa som främjar integrationen.

Enkäten görs för att NTM-centralen lättare skall kunna fördela kommande kvotflyktingar mellan kommunerna i en region, i enlighet med vilken beredskap det finns i kommunerna. Som beställare av enkäten, som också är mitt examensarbete, står NTM-centralen i Österbotten.

2 Syfte

Syftet med mitt examensarbete är att utveckla en enkät som NTM-centralen kan skicka ut till kommunerna för att ta reda på vilken beredskap som finns i kommunerna att ta emot nya kvotflyktingar. Kommunala tjänstemän skall utgående från enkäten svara på vilken integrationsfrämjande service som finns i kommunen. Enkäten kommer att byggas upp utgående från tidigare forskning och utgångspunkten för forskningen är Ager och Strangs begreppsram om kärnområden för integration.

Jag kommer att fördjupa mig i de olika kärnområdena och utgående från dem definiera vilka tjänster som behövs för att svara mot förutsättningar och hinder för integration. Jag kommer även att träffa integrationsfackexperter i Österbotten och be dem beskriva vilka tjänster som redan nu finns i kommunerna och vilka integrationsfrämjande tjänster de skulle önska att fanns i samhället kommunalt, inom den privata sektorn och inom tredje sektorn. Efter detta kommer enkäten att byggas upp utgående från de svar som jag får på mina forskningsfrågor genom teorin och det material jag samlar in genom träffar med integrationsfackexperter i Österbotten. Mina forskningsfrågor är:

1. Vad är god integration?
2. Hurdana tjänster behövs för att svara mot förutsättningar/hinder för integration?

Enkäten, slutresultatet av mitt examensarbete, skall sedan den har genomförts och svaren har analyserats, ge NTM-centralen svar på hur de nuvarande tjänsterna i kommunen svarar mot de tjänster som anses vara optimala integrationstjänster. Därför är min tredje forskningsfråga:

3. Hur kan man undersöka hur de nuvarande tjänsterna i kommunerna svarar mot de tjänster som kan anses vara optimala integrationstjänster?

Orsaken till att enkäten fokuserar på kvotflyktingar och inte på invandrare överlag är att kommunerna inte vet hur stor invandringen till deras kommuner kommer att vara. Denna osäkerhet gör att kommunerna har svårt att veta vilka integrationsfrämjande tjänster som behövs för alla invandrare. Kvotflyktingarna är dessutom den grupp invandrare som styrs till bosättningsorter. Alla övriga invandrare väljer själva var de bosätter sig.

3 Begrepp

Enligt lagen definieras *invandrare* som "en person som flyttat till Finland och som vistas i landet med ett tillstånd som beviljats för annat än turism eller därmed jämförbar kortvarig vistelse eller vars uppehållsrätt har registrerats eller som har beviljats uppehållskort". (Lag om främjande av integration, 2010/1386) Detta betyder att *invandrare* är alla som kommer till Finland, oberoende om man kommer för att studera, jobba, på grund av familjeband, som asylsökande eller som flykting. Det är alltså ett allmänbegrepp som definierar alla som flyttar till Finland. (Migrationsverket, 2021 b)

Detta examensarbete fokuserar på kvotflyktingar. De styrs till *kommunplatser* som finns runt om i kommunerna i Finland och man behöver utreda om kommunerna har kapacitet att ta emot dem och ge dem den service de behöver för att få en lyckad integration. *Kommunplatserna* är ett avtal mellan kommunerna och NTM-centralerna runt om i landet och ett sätt att fördela kvotflyktingar mellan kommunerna så att alla inte flyttar till de största städerna, vilket skulle leda till långa köer inom integrationstjänsterna. (Arbets- och näringsministeriet [u.å.]

En *kvotflykting* är en person som valts ut av FN:s flyktingorgan UNHCR och som beviljas uppehållstillstånd av finländska myndigheter före ankomsten till Finland. En *kvotflykting* tas emot inom ramen för Finlands flyktingkvot som varje år bestäms av regeringen. År 2020 var Finlands flyktingkvot 850 personer. Utöver dessa har Finland också beredskap att ta emot 120 nödfall, alltså flyktingar som valts ut av UNHCR men som anses vara i brådskande behov av att få vidare bosättas. År 2020 bestämde statsrådet att höja flyktingkvoten till 1 050 kvotflyktingar för 2021. Alla dessa personer placeras direkt i en kommun vid ankomsten till Finland. (Inrikesministeriet, 2019; Statsrådet, 2020, Migrationsverket, 2021a)

En *asylsökande* är en person som ansöker om uppehålls rätt i ett annat land. En *asylsökande* är inte automatiskt flykting, utan blir flykting om personen beviljas flyktingstatus av myndigheterna och får då uppehållstillstånd på basen av internationellt skydd, dvs. asyl. *Asylsökande* kan beviljas uppehållstillstånd på andra grunder än internationellt skydd, t.ex. på grund av individuella mänskliga orsaker eller på grund av att den sökande är offer för människohandel. (Inrikesministeriet [u.å.]; Utlänningslag, 2004/301)

Alla invandrare som kommer till Finland måste ha någon typ av *uppehållstillstånd* för att få bosätta sig i Finland, alltså om man kommer till Finland som utlänning i annat syfte än turism. Beroende på i vilket syfte man kommer behöver man olika typer av *uppehållstillstånd*. Upphållstillstånd på basen av arbete kan beviljas arbetstagare eller företagare som jobbar i Finland. (Utlänningslag, 2004/301) *Upphållstillstånd* för studerande kan beviljas för högskolestuderande eller andra studerande där studierna leder till en examen. *Upphållstillstånd* kan också beviljas för forskning, praktik eller volontärsarbete. (Lag om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete, 2018/719) *Upphållstillstånd* kan också beviljas personer som har familjemedlemmar som bor i Finland. För kvotflyktingar som valts ut av UNHCR beviljas *uppehållstillstånd* på basen av internationellt skydd. (Utlänningslag, 2004/301)

Finländskt medborgarskap kan förvärfvas av en utlänning endast genom ansökan. För att kunna erhålla finländskt medborgarskap finns vissa kriterier som bör uppfyllas. Personen skall i allmänhet ha bott minst fem år i Finland, ha nöjaktiga kunskaper i finska eller svenska eller teckenspråk och inte ha gjort sig skyldig till någon straffbar handling eller försummat betalningsplikter. *Finländskt medborgarskap* fås automatiskt endast i de fall personen har en mor eller en far som är finländsk medborgare och att övriga kriterier uppfylls enligt medborgarskapslagen. (Medborgarskapslag, 2003/359, Migrationsverket, 2020)

5 Vad krävs för en god integration?

Integration av invandrare är i högsta grad en aktuell fråga i samhällsdebatten just nu, både i Finland och internationellt sett. Mera arbetskraft behövs i Finland, och för att kunna få mera arbetskraft krävs mera invandring än vad vi har idag. För att de personer som flyttar till landet

snabbt skall kunna bli en del av det finländska samhället och bli den tillgång på arbetsmarknaden Finland behöver krävs ett effektivt integrationsprogram och effektivare integrationsprocesser. (Kazi, Alitolppa-Niitamo & Kaihovaara, 2019, 6–9) Enligt lagen om främjande av integration 2010/1386 är definitionen av integration ”invandrarens och samhällets interaktiva utveckling med målet att ge invandraren de kunskaper och färdigheter som behövs i samhället och arbetslivet samtidigt som invandrarens möjligheter att upprätthålla sitt eget språk och sin egen kultur stöds”. (Lag om främjande av integration, 2010/1386)

När man flyttar till ett nytt land lämnar man samtidigt allt som är bekant från tidigare, kultur, socialt nätverk och allt annat välbekant man har i sitt hemland vilket gör att man känner sig bekväm. Många flyktingar bär dessutom med sig många negativa erfarenheter från krig. Dessa faktorer gör att man kan ha svårigheter att hitta en plats i det nya samhället. (Cetin, 2019, 65) För att invandrare som kommer till Finland skall få en så bra start som möjligt i sitt nya hemland krävs en lyckad integration. För att ha möjlighet att bli en del av samhället behövs en viss kunskap om hur saker och ting fungerar i det nya samhället. Integration är alltså en tvåvägskommunikation, en växelverkan mellan individ och samhälle där båda parter anpassar sig till varandra, lär av varandra och möts. (Hiitola, Anis & Turtiainen, 2018, 13–17) För att integrationen skall lyckas krävs alltså att mottagarparten också är aktiv och öppen. Hur integrationsprocessen framskrider beror ändå till största delen på hur mottaglig individen själv är för allt det nya. Kön och ålder samt vilken status man haft i hemlandet har betydelse, likaså erfarenheter från hemlandet och i det nya landet. Den egna inställningen inverkar på hur snabbt integrationsprocessen framskrider. (Rasilainen, 2016, 4–5, 19–23)

5.1 Lyckad integration

Begreppet ”lyckad integration” är ganska svårdefinierat och någon vedertagen definition eller teori för hur integrationen lyckas bäst eller integrationsmodell finns inte. (Alencar & Tsagkroni, 2019, 184) Det är också svårt att mäta vad lyckad integration är, men många forskare har definierat områden i livet i vilka kvaliteten på integrationen kan mätas till viss del. Jaana Vuori delar in integrationen i sju delområden som tillsammans bildar den övergripande helhet som integrationsprocessen är, enligt henne. De olika delområdena är: information och handledning, språkligt stöd, psykosocialt stöd, information om rättigheter,

hälsovård, samhällspåverkan och kulturella möten. (Vuori, 2015, 397–398; Hiitola, Anis & Turtiainen, 2018, 31–34) Lilli Rasilainen å sin sida delar in integrationen i olika mätare som mäter hur bra integrationen har lyckats. Hur bra den har lyckats beror enligt henne på hur individen placerat sig på arbetsmarknaden, vilka språkkunskaper individen har, hur oberoende personen är av olika bidrag, hur aktiv samhällsmedborgare hen är, hur långt hens sociala nätverk når bland lokalbefolkningen samt hur bra hälsa och familjerelationer individen har. (Rasilainen, 2016, 21–25) I Maahanmuuttajabarometri 2012, en undersökning som gällde invandrades upplevelser av integrationsprocessen, har sysselsättning, språkkunskaper, trygghet och hälsa ansetts vara de viktigaste områdena för integration. (Arbets- och näringsministeriet, 2013, 19–27)

Definitionen på god integration enligt finländsk lagstiftning kan jämföras med en begreppsram för integration med fyra olika nivåer som definierar kärnbegreppen inom integration. Denna begreppsram har Alastair Ager och Alison Strang byggt upp. (Ager & Strang, 2008, 170) I lagen beskrivs god integration som ett samspel mellan mottagarsamhället och invandraren. För att ett samspel skall kunna uppstå behövs sociala sammanhang där invandraren och samhället möts på olika plan, både genom sysselsättning och genom fritidsaktiviteter och allmänt samhällsengagemang. (Lag om främjande av integration, 2010/1386)

För att kunna inhämta de kunskaper och färdigheter som behövs för att vara delaktig i samhället och i arbetslivet i det land man bor i behövs vissa kunskaper i det språk som pratas i det samhälle man kommer till som nyanländ, men också utbildning i hur samhället fungerar och medvetenhet om vilka rättigheter och skyldigheter man har. Om invandraren skall ha möjlighet att upprätthålla sitt eget språk och sin egen kultur behöver hen känna sig trygg i samhället hen bor i, men hen behöver också ett socialt sammanhang där detta kan ske. Begreppsramen är en modell som tar fasta på vilka de väsentligaste delarna är som definierar god integration. Denna begreppsram står som teoretisk grund för detta examensarbete. (Ager & Strang, 2008, 170)

Begreppsram för kärnområden inom integration

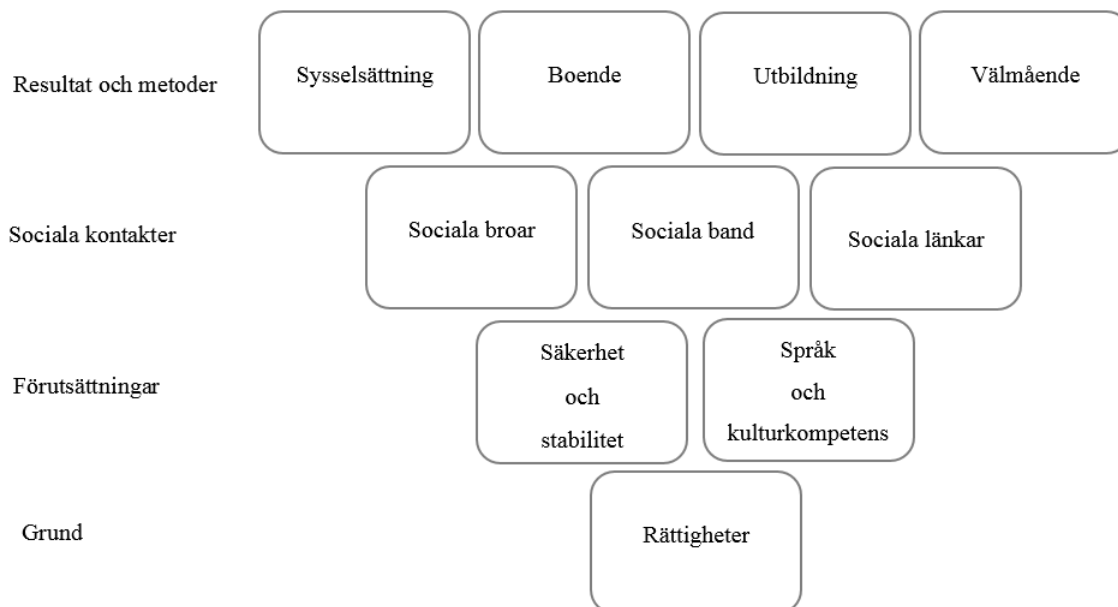

BILD 1. Begreppsram för kärnområden inom integration (tolkning av Ager & Strangs, 2008 begreppsram)

Enligt lagen är kommunen skyldig att erbjuda invandrare rådgivning och vägledning som främjar integrationen. I vissa kommuner finns en egen avdelning i kommunen som tillhandahåller handledning, rådgivning och vägledning för invandrare, medan det integrationsfrämjande arbetet i andra kommuner är en del av övrig service som kommunen erbjuder sina invånare, t.ex. inom socialvården i kommunen. (Korhonen & Puukari, 2013, 191–195) Enligt lagen är målet med de tjänster som kommunerna erbjuder invandrare att "lokalt eller regionalt stödja internationalism, jämlikhet och likabehandling samt främja en positiv växelverkan mellan olika befolkningsgrupper. Målet är dessutom att främja goda etniska relationer och en dialog mellan olika kulturer och delaktighet för invandrargrupper samt stödja deras möjligheter att bevara sitt eget språk och sin egen kultur." (Lag om främjande av integration, 2010/1386) Kommunerna är skyldiga att samordna och utveckla samt uppfölja invandrades integration i kommunen. Det finns ingen direkt anvisning i lagen hur dessa tjänster skall ordnas i en kommun, vilket gör att det kan se helt olika ut i olika kommuner när det kommer

till integrationsarbete. Hur integrationsarbetet koordineras och organiseras är en intern fråga i kommunerna. (Korhonen & Puukari, 2013, 191–195; Hiitola, Anis & Turtiainen, 2018, 13–17)

För att integrationen skall anses vara lyckad krävs att invandraren behärskar vissa områden i livet:

- fysisk och psykisk hälsa
- boende och uppnående av hemtrevnadskänsla
- utbildning både för att lära sig språket och för att få en utbildning som samhället kräver
- sysselsättning, både förvärvsarbete och fritidssysselsättning.

Det här är faktorer som i huvudsak påverkar en invandrares integration i samhället. För att få förståelse för hur dessa områden fungerar i ett land som inte är ens eget hemland krävs sociala kontakter både till landsmän och till andra invandrare, till dem som har finländsk bakgrund i det nya landet samt till myndigheter. (Ager & Strang, 2008; Korhonen & Puukari, 2013, 191–205)

För att på ett framgångsrikt sätt kunna kommunicera och interagera med andra, vara en del av samhället och kunna ta del av de tjänster som finns i samhället krävs att invandraren har vissa språkkunskaper och även kulturell kunskap. Bland alla faktorer är språket den mest betydelsefulla för en persons integration. En känsla av trygghet, både i hemmet och i samhället, krävs för att invandraren skall kunna ta till sig allt det nya som hen är tvungen att lära sig för att kunna bli en självständig individ i det nya samhället och kunna vara delaktig där. För att en person skall kunna vara helt integrerad krävs att hen förstår vilka rättigheter och skyldigheter hen har och vad det innebär att vara en medborgare i samhället. (Ager & Strang, 2008; Korhonen & Puukari, 2013, 191–205)

För att en invandrare skall lyckas bli integrerad i ett samhälle och behärska alla ovannämnda områden krävs alltså att personen kommer i kontakt med annan samhällsservice än de lagstadgade integrationstjänsterna i kommunen. Den privata sektorn och den tredje sektorn är viktiga pusselbitar i integrationsarbetet då dessa erbjuder naturliga mötesplatser för invandrare och lokalbefolkning. Detta ger invandrarna en chans att mera aktivt delta i samhället på lika villkor som ursprungsbefolkningen. Speciellt invandrarföreningar och församlingar har en viktig roll i stödandet av integrationen för invandrare, speciellt under de första åren i det nya

landet, då dessa föreningar och församlingar kan fungera som stöd och rådgivare i sökandet efter invandrarens roll i det nya samhället. (Hiitola, Anis & Turtiainen, 2018)

5.2 Presentation av begreppsramen för kärnområden inom integration

I följande avsnitt presenteras begreppsramen och varje kärnområde. Med kärnområden avses alla de områden som påverkar integrationen, och de delas in i olika nivåer. Begreppsramen identifierar alla centrala faktorer som definierar integration utgående från en sammanhängande begreppsmässig struktur.

5.2.1 Rättigheter

Som grund för begreppsramen finns rättigheter. För att kunna bli integrerad i ett samhälle behöver man veta vilka rättigheter man har, men också känna att man har samma rättigheter som ursprungsbefolkningen. Med rättigheterna följer också insikten om ansvarskännande, alltså skyldigheter. (Ager & Strang, 2008, 173–177) Alla som är permanent bosatta i Finland har samma rättigheter enligt lagen. För att vara permanent bosatt i Finland kan man behöva ett uppehållstillstånd, beroende på varifrån man kommer. (Grundlagen, 1999/731) Att känna till sina rättigheter är viktigt för att förstå grundprinciperna i samhället och hur det är uppbyggt, t.ex. principen om alla människors lika värde. (Ager & Strang, 2008, 173–177)

För att kunna bygga en fungerande vardag behöver man äga vissa förutsättningar. Man behöver veta vilka rättigheter och skyldigheter man har i samhället. Enligt Jaana Vuori (2015) är integration en social rättighet som skall skapa ett band mellan invandraren och staten och denna möjlighet bör erbjudas alla som flyttar till Finland. Vuori använder begreppet samhällsmedborgare för att beskriva en i samhället delaktig person, alltså en person som är integrerad. Med medborgarskap i den här kontexten menar man inte personens nationalitet, utan definitionen är att man har samma rättigheter i samhället. (Vuori, 2015, 395–396) För att kunna bli en samhällsmedborgare krävs att man har insikt i vilka rättigheter och skyldigheter man har. Centrala begrepp i Finland är socialskydd, rätt till hälsovård och utbildning. Det är en lång process att bli en samhällsmedborgare, och det är svårt att säga om man någon gång blir "färdig". Det viktigaste är att alla aktörer som möter nyinflyttade informerar dem om

deras rättigheter inom det egna yrkesområdet. Varje enskild person, oberoende om man är infödd finländare eller inte, går igenom en process där man blir en del av samhället. (Vuori, 2015, 235–238)

5.2.2 Språk och kulturkompetens

Språket anses ha en väldigt central roll för en enskild individs integration i ett samhälle. Språket ses också som det största hindret när det gäller integration. Utan gemensamt språk har man inte möjlighet att interagera med människorna i samhället man bor i och utan kontakt med ursprungsbefolkningen har man väldigt svårt att integreras socialt och ekonomiskt och fullt ut vara en del av samhället. (Ager & Strang, 2008, 182–183) Det kan vara en utmaning att anpassa sig till en ny kultur och att känna sig delaktig i samhället om man inte förstår den nya kulturen, eller ens har möjlighet att ta del av den. Om man får möjlighet att dela med sig av sin egen kultur är det också lättare att lära sig om den nya kulturen och skillnaderna mellan kulturerna för att på så sätt skapa förståelse från båda hållen för kulturell mångfald. (Vuori, 2015, 400–401)

Även om det är viktigt att man lär sig språket så fort som möjligt för att kunna ta del av samhället är det också viktigt att man får språkligt stöd under integrationsprocessen. Fastän personal som jobbar inom integrationstjänsterna också bör uppmuntra invandraren att använda språket hen lär sig är det ibland nödvändigt att ta hjälp av tolk, dels för att yrkesutövare skall kunna förklara mera invecklade saker men också för att invandraren skall få chans att uttrycka sig tydligare än på basnivå. (Vuori, 2015, 400–401; Korhonen & Puukari, 2013, 194–195) I Finland har man enligt lagen rätt att få tolktjänster om man inte klarar av att ta emot information på finska eller svenska i kontakt med myndigheter. (Lag om främjande av integration, 2010/1386) För att en nyanländ skall kunna ta emot all information som ges om det nya samhället är ordnandet av tolktjänster väldigt viktig, men det är också viktigt att tolken är utbildad så att missförstånd kan undvikas. (Vuori, 2015, 400–401; Korhonen & Puukari, 2013, 194–195) Tyvärr kan tolken lätt få en roll som ett kulturellt språkrör för klienten, om yrkesutövaren kanske inte känner till klientens kultur särskilt bra och kan ha svårt att bemöta klienten på ett sådant sätt att klienten och yrkesutövaren är på samma plan. (Hiitola, Anis & Turtiainen, 2018, 20)

Att lära sig språket är något som ses som det allra viktigaste i integrationsprocessen, eftersom det mesta i samhället styrs av om man kan språket som talas eller inte. Det är svårt att kunna ta sig fram överhuvudtaget utan ett gemensamt språk med ursprungsbefolkningen och man blir väldigt begränsad utan språk. (Korhonen & Puukari, 2013, 194–195) Enligt lagen har man möjlighet att studera språk under de tre första integrationsåren i Finland med hjälp av arbetslöshetsunderstöd eller utkomststöd. (Lag om främjande av integration, 2010/1386) En plan för språkstudier skall antingen göras upp tillsammans med Arbets- och Näringsbyrån eller med kommunen. Under dessa tre år är det också tänkt att invandraren skall få utbildning i andra ämnen som behövs för att integrationen skall löpa smidigt och för att personen skall kunna ta sig ut på arbetsmarknaden. (Korhonen & Puukari, 2013, 194–195)

Det finns många hinder för språkinläring, vilket i sin tur gör att integrationen blir lidande. En utmaning när det kommer till språkundervisning är att nivån på läs- och skrivkunnigheten är väldigt varierande bland de invandrare som kommer till Finland. Det har konstaterats att de som har väldigt låg utbildningsnivå eller är analfabeter när de kommer till Finland har svårt att ta till sig undervisningen då den inte är anpassad till de enskilda individernas olika nivåer utan är mera allmän. Språkundervisningen anses inte heller som tillräckligt heltäckande i den form som den är nu. (Vuori, 2015, 400–401; Rasilainen, 2016, 22–23,)

Enligt lagen har man rätt att välja om man vill lära sig finska eller svenska som integrationsspråk. Många väljer att lära sig finska för att det är majoritetsspråket i Finland. Ager och Strang betonar ändå att man bör välja att studera det språk som talas på den ort där man är bosatt, vilket i vissa kommuner kan vara svenska, speciellt i Österbotten. (Ager & Strang, 2008, 182–184; Sundbäck, 2017, 12–15) Man bör i ett så tidigt skede som möjligt välja vilket språk man planerar att studera som integrationsspråk och motivera valet utgående från ens framtidsplaner, då det i vissa regioner kan vara svårt att hitta arbete med endast kunskaper i svenska medan svenskan kan vara ett helt naturligt val i andra regioner, speciellt i tvåspråkiga regioner och i regioner med svenskspråkig majoritet. (Helander, 2015, 24–27) Språkfrågan är ändå väldigt knepig då det kanske är lättare att hitta sin plats i samhället om man studerar svenska men för att få ett jobb krävs det ändå i många fall att man också kan finska. Väljer man att lära sig svenska har man däremot större möjlighet på den nordiska arbetsmarknaden. Det är för många också lättare att lära sig svenska då många invandrares modersmål också är ett indoeuropeiskt språk liksom svenska. (Rasilainen, 2016, 22–23)

Språket kan också ses som en mätare på hur välintegrerad man är i samhället. När språket når upp till en viss nivå är det lättare att komma i kontakt med lokalbefolkningen då man kan göra sig förstådd på ett lättare sätt och också delta i evenemang utan att känna sig utanför språkligt. Detta gör att språkinlärningen fördjupas och att inlärningen av det nya språket kommer mer naturligt än på skolbänken. Tanken med integrationsutbildningen för vuxna är att man skall få en så pass bra språklig grund att stå på att man själv kan bygga vidare på språket. Språket mäts idag via en sexgradig skala som används inom den europeiska referensramen för språkkunskap. (Ronkainen & Suni, 2019, 79–91) För att kunna ansöka om finländskt medborgarskap krävs en språknivå i antingen finska eller svenska som skall motsvara minst nivå tre på den sexgradiga skalan där nivå ett är lägst och nivå sex är högst. Den språkkunskap som krävs för medborgarskap i Finland är alltså språkkunskap på mellannivå. (Migrationsverket, 2020)]

När det kommer till kulturkompetens och integration är tvåvägsintegrationen synnerligen viktig. I detta fall gäller det både för den nyinflyttade och för lokalbefolkningen att dela med sig av sin egen kultur och att ta del av den nya kulturen. På detta sätt skapas den förståelse som behövs i båda riktningarna. Båda parterna behöver få identifiera olikheterna och likheterna och acceptera dem. (Ager & Strang, 2008, 182–183; Alencar & Tsagkroni, 2019, 185) Ifall kulturell tvåvägsintegration inte uppnås kan det uppstå stora problem i samhället. Samhället kan lätt få en felaktig bild av den nya kultur som invandringen för med sig istället för att se det som en positiv del av integrationen. Missuppfattningar på grund av okunskap om nya kulturer som tillförs i samhället kan vara svåra att ändra och de nya invånarna kan lätt bli segregerade på grund av detta. (Hyökki, 2019, 221–228)

Ett exempel på okunskap om andra människors kulturer är muslimkvinnors användande av huvudduk som ett tecken på religiös tillhörighet och hur troende man är. I många EU-länder har man övervägt förbud mot bärande av huvuddukar. Orsakerna har varit att man förknippar bärandet av huvudduk med utövande av religion, radikaliserings och kvinnoförtryck. Bärandet av huvudduk har även ansetts vara en säkerhetsrisk och ses som en avvikelse i det västerländska samhället. Muslimkvinnornas egen uppfattning om bärandet av huvudduk lämnas ofta obeaktad. För många av dem är huvudduken ett medvetet val av identitetsmarkör och något som visar hur individen tolkar sin egen religion, och identiteten är en väldigt viktig faktor i ett mångkulturellt samhälle. Enligt lagen är möjligheten att bevara den egna kulturen

en viktig faktor för att kunna uppnå god integration genom tvåvägsintegration. (Hyökki, 2019, 221–228)

5.2.3 Säkerhet och stabilitet

Enligt Finlands grundlag har var och en ”rätt till liv och till personlig frihet, integritet och trygghet.” (Grundlagen, 1999/731) Känslan av otrygghet i samhället påverkar en persons upplevda hälsa, förtroende, känslan av samhörighet och begränsar rörelsefriheten. Känslan av otrygghet försämrar en persons möjlighet till sociala kontakter och fysisk aktivitet. Den påverkar alltså i allra högsta grad integrationen. (Kuusio et al., 2020, 88) Känslan av säkerhet och stabilitet är i högsta grad tvåvägsintegration. Invandrarna upplever diskriminering, trakasserier och osäkerhet i det finländska samhället. Detta kan bero på att finländarna känner att de är osäkra på de främmande personer som kommer till landet för att de på olika sätt sticker ut från majoritetsbefolkningen, och detta kan av många uppfattas som skrämmande. (Kazi, Kaihovaara & Alitolppa-Niitamo, 2019, 26)

I många fall kan ursprungsbefolkningen känna sig otrygg när det flyttar in invandrare till ett bostadsområde, vilket de nyinflyttade med säkerhet känner av. Detta kan försvåra integrationsprocessen. Kommer man till en välkomnande miljö känner man sig fortare hemma och integrationen går smidigare då man känner sig trygg i sin boendemiljö. Känslan av trygghet i en boendemiljö gör också att tillvaron blir stabilare. Man flyttar inte runt på samma sätt om man känner sig trygg med sin boendemiljö, vilket i förlängningen gör att man har större chans att rota sig på en plats och får större samhörighet med lokalsamhället. (Ager & Strang, 2008, 183–184)

I en undersökning som gjorts i Finland gällande invandrares hälsa och välmående under åren 2018–2019 framgår att upp till 20 % av den utländska befolkningen i Finland upplever att de känner sig otrygga på offentliga evenemang. Det här gäller kvinnor i större utsträckning än män. De platser som nämndes i undersökningen var offentliga evenemang, kollektivtrafik, parker, köpcentrum och gator nära ens eget hem. Regeringen ser bevarandet av trygghetskänslan i det finländska välfärdssamhället som en av de centrala målsättningarna för regeringsprogrammet år 2019. För att främja goda relationer inom befolkningen och skapa

förtroende för samhället är det skäl att förstärka känslan av trygghet i samhället. (Kuusio et al., 2020, 88–91)

Diskriminering är något som gör att många känner otrygghet, och den kan förekomma i alla olika områden i en persons liv. Upplevelsen av diskriminering är ytterst subjektiv. Diskriminering kan t.ex. förekomma i form av negativa kommentarer, öknamn, hot om våld, hotfullt beteende, vandalism eller uteslutning. Diskriminering är psykiskt betungande och kan skapa misstroende mot myndigheter om man upplevt diskriminering från myndighetshåll. Nästan 40 % av den utländska befolkningen i Finland har upplevt diskriminering under det senaste året och så många som var fjärde upplever att de diskrimineras varje vecka. Variationen är stor beroende på varifrån man kommer. Afrikaner är de som oftast upplever att de blir diskriminerade. Även om det i Finland finns en lag som förbjuder diskriminering och den som överträder denna lag kan straffas är det ändå många diskrimineringsfall som inte anmäls. Skapandet av ett åtgärdsprogram mot rasism och diskriminering finns också i regeringsprogrammet år 2019. Baserat på resultaten från FinMonik-undersökningen finns det ett stort behov av detta program. (Kuusio et al., 2020, 91–96)

5.2.4 Socialt sammanhang

Forskning visar att ett brett socialt sammanhang är väldigt viktigt för en persons integration då det kan förhindra att den nyanlända känner sig ensam och isolerad i det nya samhället hen har flyttat till. (Walker, Koh, Wollersheim & Liamputtong, 2015, 326–327) Tillräckliga sociala kontakter, alltså ett socialt kapital, krävs för att man skall kunna känna en känsla av trygghet och känslan av att man kan lita på samhället man bor i. (Alencar & Tsagkroni, 2019, 185) Socialt kapital eller ett socialt nätverk är nyckeln till det stödsystem och resurser man kan skapa åt sig själv med hjälp av kontakt till andra människor. (Lewis, 2020).

Det sociala umgänget bör ske både med landsmän och med andra som har liknande kulturell bakgrund men också med lokalbefolkningen för att integrationen skall anses lyckad. En känsla av samhörighet med familjen är viktig för den mentala hälsan, liksom kontakt med landsmän eller andra i samma situation som en själv för att invandraren skall kunna bevara sin egen identitet och inte behöva känna att hen måste "byta ut" hela sin livsstil. Sociala kontakter till det nya samhället kan man få genom att delta i olika föreningar och olika aktiviteter avsedda

för alla invånare i samhället. Vänligt bemötande i denna typ av sociala sammanhang är viktigt för att den nyinflyttade skall känna sig säker och på så sätt våga ta till sig allt det nya. Att ta del av den kommunala servicen som tillhandahålls kan vara svårt i början och känslan av att man inte förstår och inte blir förstådd kan vara ett hinder för integration. Lågtröskelservice och service som tar den nyinflyttades utmaningar i beaktande är viktiga för att en person skall kunna bli integrerad i samhället. Känslan av att kunna göra sig förstådd i vardagliga situationer i samhället gör att man känner sig trygg. (Ager & Strang, 2008, 177–181)

Ager och Strang delar in sociala kontakter i tre undergrupper: sociala band, sociala broar och sociala länkar. Den här indelningen av socialt kapital stöder också Lewis (2020) och Alencar och Tsagkroni (2019). Med sociala band menas gemenskap man har med andra med jämförbar bakgrund, alltså personer med samma etnicitet eller nationalitet eller kulturell eller religiös bakgrund. De här personerna är i samma situation i samhället, inflyttade från en annan kulturell kontext. Med sociala broar menas kontakter till lokalbefolkningen och vilken typ av gemenskap man har med den. Med sociala länkar avses den kontakt som finns mellan den enskilda individen och samhället, så som olika kommunala och statliga tjänster som erbjuds i samhället för dess invånare. (Ager & Strang, 2008, 177–182)

Sociala band till andra från samma bakgrund har positiv inverkan på hälsan och således också integrationen. (Walker, Koh, Wollersheim & Liamputtong, 2015, 326–327) För att invandraren skall kunna upprätthålla sin egna kulturella identitet och anpassa den till den nya miljön är det viktigt att ha kontakt med landsmän och andra med motsvarande bakgrund som man själv har. I den här gemenskapen, t.ex. genom en etnisk förening, har man möjlighet att få bibehålla en del av det gamla och det invanda och bekanta i en miljö där allt annat är nytt. Man får känna att man har någon att dela traditioner och seder med. I den här typen av föreningar är det också lättare för en nyanländ att känna sig erkänd i det nya samhället och engagerad. Den här typen av gemenskap spelar en stor roll då man gör sig etablerad i det nya samhället. Dock är det lätt hänt att man endast umgås bara med personer i samma situation för att det är bekvämt, man kan kanske prata sitt eget modersmål, man fortsätter kanske att göra samma saker som man alltid gjort och "glömmer" att man är i ett samhälle som fungerar annorlunda. Detta är inte till fördel för integrationen. (Ager & Strang, 2008, 178–179; Jurkova, 2014, 25–27)

Relationen mellan de nyinflyttade och lokalbefolkningen bör bygga på att båda anpassar sig till varandra och att integrationen sker båda vägarna. Båda grupperna anpassar sig till varandra. Många anser att invandrarna är de som skall anpassa sig till samhället, och man ser på situationen med ett "vi och de" synsätt. Om värdsamhället välkomnar de nyinflyttade och accepterar och respekterar olikheterna i samhällsgrupperna och ser på hela befolkningen i ett visst samhälle som en enhet med kulturell mångfald är möjligheterna för integration betydligt större. Ett sätt att åstadkomma detta är t.ex. fritidsaktiviteter. Där har man möjlighet att träffa andra likasinnade oberoende av bakgrund och på det sättet kan man knyta kontakter och bygga broar de olika folkgrupperna emellan. Sociala broar kan kopplas till säkerhet och stabilitet. Om man känner sig välkommen och accepterad för den man är kan man känna sig trygg i samhället och chansen att man stannar är större. (Ager & Strang, 2008, 179–180) Sociala broar mellan nyinflyttade och ursprungsbefolkning har visat sig öppna möjligheter för nyinflyttade att ta sig in på arbetsmarknaden, få en utbildning, hitta ett bra boende och ta del av hälsovård. (Walker, Koh, Wollersheim & Liamputtong, 2015, 326–327)

För att kunna umgås med lokalbefolkningen och engagera sig i fritidsaktiviteter samt kunna ta del av den service som finns i samhället behövs en viss språk- och samhällskunskap. För att kunna veta var man ens skall börja söka för att kunna ta del av fritidsaktiviteter och samhällsservice behövs fungerande tjänster i samhället som fångar upp de nyinflyttade och hjälper dem att hitta rätt, så att de får chansen att ta del av den service som de lagligen har rätt till samt möjligheten att hitta fritidssysselsättning och mötesplatser där man kan träffa lokalbefolkningen. Forskning visar att integrationen fungerar bättre i samhällen där service-nivåerna på integrationsfrämjande tjänster är högre och man är förberedd på de utmaningar invandringen ändå innebär då det kommer till förståelse av samhällsstrukturen. (Ager & Strang, 2008, 181) Denna tanke stöder också Turtiainen (2012, 37–38) Hon menar att offentliga sektorn spelar en stor roll i integrationsarbetet med nyanlända flyktingar, speciellt då det kommer till bl.a. informations- och rådgivningstjänster i integrationsfrågor, förmåner, psykosocialt stöd och nätverksarbete.

Sociala kontakter har stor inverkan på hälsa och välmående. I FinMonik-undersökningen som man gjort i Finland 2018–2019 har man tagit fram fyra mätindikatorer som mäter sociala kontakter och hur de påverkar hälsan och välmåendet. Dessa är ensamhet, deltagande i fritidsaktiviteter, antal vänner och tillfredsställelse med relationer. Dessa indikatorer på social

gemenskap har man speglat mot olika indikatorer på integration, vilka är språkkunskaper, sysselsättning, röstningsbenägenhet och samhörighetskänsla i samhället. De fyra mätindikatorerna har man också speglat mot olika välmåendeindikatorer, såsom upplevd hälsa, bedömd arbetsförmåga och psykisk belastning. (Castaneda & Kuusio, 2019, 122–123)

Undersökningen visar att de som är sysselsatta, har fungerande språkkunskaper, röstar i val och känner samhörighet med det finländska samhället känner sig mindre ensamma, deltar oftare i fritidsaktiviteter samt har lättare att få vänner. Dessa personer upplever också att de har en god hälsa, anser sig vara arbetsförmögna och kände sig mer sällan psykiskt belastade. Den indikator av social gemenskap som avvek från de andra och som inte påverkade alla integrationsindikatorer var tillfredsställelse med relationer. Man kan ha goda vänskapsrelationer fast man inte behärskar språket särskilt bra eller röstar i val. Däremot har även denna indikator positiv inverkan på hälsan. (Castaneda & Kuusio, 2019, 127–129)

5.2.5 Sysselsättning

Ager och Strang har tagit fasta på fyra områden som är avgörande och som kan anses vara mätare för om integrationen är lyckad eller inte. Det för många kanske viktigaste området är sysselsättning, vilket också framgår i Maahanmuuttajabarometri 2012. Genom sysselsättning finner man ett syfte med tillvaron, man har en uppgift och är en tillgång för samhället istället för en belastning. Genom att bli ekonomiskt oberoende kan man börja planera för framtiden och på riktigt skapa en stabil tillvaro i samhället. Ett arbete eller en annan sysselsättning gör också att ens sociala nätverk utvidgas, och man får förhoppningsvis kontakt med lokalbefolkningen. Sysselsättning utvecklar språket, höjer självkänslan och självförtroendet. Sysselsättning är också viktig för att lokalsamhället skall se att man som nyinflyttad vill bidra till samhället, vilket ökar möjligheten att bli accepterad och känna sig trygg. (Ager & Strang, 2008, 170–171; Arbets- och näringsministeriet, 2013, 19–27)

Ett bra sätt att komma in på arbetsmarknaden är via arbetspraktik. En praktikplats är ett sätt för invandraren att visa vad hen går för och en möjlighet för arbetsgivaren att hitta en bra arbetstagare. Detta kräver förstås att både arbetstagaren och arbetsgivaren får handledning. Arbetstagaren behöver få tillräcklig handledning i arbetets utförande, kanske mera än en finländsk arbetstagare, då arbetskulturen kan se helt annorlunda ut än i arbetstagarens

hemland. Arbetsgivaren å sin sida behöver få tillräckligt med information om arbetstagaren och vilka kunskaper hen har. Arbetstagarens kunskaper från hemlandet kan vara ett bra tillskott och komplement till de kunskaper som redan finns på arbetsplatsen. Arbetsgivaren bör också förbereda den övriga personalen på att den nya arbetstagarens arbetssätt kan avvika från de tidigare invanda mönstren och att man bör komma till en gemensam linje. (Korhonen & Puukari, 2013, 330–336)

Ett hinder för att integreras genom sysselsättning är att många saknar bevis för de yrkesfärdigheter de har. Många kan ha utövat ett yrke under många år i hemlandet utan formell utbildning, men personen kan ändå ha samma kunskap som någon med en formell behörighet har. Detta gör att invandrare borde ha chansen att få sina kunskaper validerade för att lättare och snabbare kunna komma in på arbetsmarknaden utan en formell utbildning. Valideringen kunde också få fram vilken typ av kunskap personen behöver inhämta för att kunna jobba i Finland med samma yrke som personen haft tidigare. (Ager & Strang, 2008, 170–171)

Undersökningar har visat att språkraven för kvinnor och män är helt olika då de skall ut i arbetslivet. Detta beror på att kvinnor ofta söker sig till branscher där språket är det viktigaste arbetsverktyget, såsom vård, undervisning och kundbetjäning, medan männen ofta arbetar inom branscher där språket har en mindre roll och man eventuellt också kan arbeta på andra språk än finska eller svenska, så som byggnadsbranschen eller transportbranschen. Detta fenomen kan vara en delorsak till att nyinflyttade kvinnor placerar sig sämre än män på arbetsmarknaden i Finland. Enligt en undersökning placerar sig 74 % av finlandfödda män på arbetsmarknaden medan 70 % av inflyttade män placerar sig på arbetsmarknaden. Av finlandfödda kvinnor jobbar 72 % medan endast 55 % av inflyttade kvinnor placerar sig på arbetsmarknaden. (Larja, 2019, 28–32)

En annan orsak till att invandrarkvinnor placerar sig sämre på arbetsmarknaden än männen är kvinnans roll i hemmet som mamma. Inflyttade kvinnor utan barn placerar sig relativt bra på arbetsmarknaden i Finland, medan mammor med barn under 18 år är de som ofta är utanför arbetsmarknaden. Orsaken till detta är att det enda alternativet för många är obekväma arbetstider, fysiskt påfrestande arbete, lite samverkan med kollegorna och sämre chans till ett "normalt" familjeliv. Dessutom är lönerna så låga att det kan löna sig att stanna hemma med hemvårdsstöd då fördelarna med att jobba ändå är förhållandevis små i

jämförelse till arbetsinsatsen. Alternativet att stanna hemma kan då vara mera lockande. (Larja, 2019, 36–38)

5.2.6 Utbildning

En förutsättning för att hitta sysselsättning är utbildning, av vilken språkutbildning är den allra viktigaste. Speciellt för barn är skolmiljön det bästa stället att komma in i samhället då de i skolan har möjlighet att hitta vänner bland lokalbefolkningen och på det sättet skapa ett större nätverk. För vuxna som kommer till ett nytt land kan den tidigare utbildningen i värsta fall vara ett hinder för integration då ens utbildning från hemlandet inte går att jämföra med den utbildning som finns i det nya landet, även om man har arbetserfarenhet i motsvarande yrken. (Ager & Strang, 2008, 170–172)

I Finland behövs en utbildning för i princip all typ av arbete. Utan en vidareutbildning efter grundskolan är möjligheterna att hitta ett arbete mycket begränsade. De flesta som flyttar till Finland behöver någon typ av utbildning för att kunna ta sig in på den finländska arbetsmarknaden. Förutom utbildning i språk kan man också behöva utbildning i hur den finländska arbetsmarknaden fungerar men också yrkesmässiga färdigheter. (Rasilainen, 2016, 27–33) För vissa kan det vara fråga om en helt ny yrkesutbildning medan det för andra kan vara en påbyggnad av tidigare utbildning för att kunna jobba i Finland. (Ager & Strang, 2008, 170)

En central integrationsfrämjande åtgärd är enligt Rasilainen en integrationsutbildning där man utöver språk också får samhällsinformation, information om arbetslivet och möjlighet att bekanta sig med arbetslivet genom praktikperioder. (Rasilainen, 2016, 29–33) Utbildningsstyrelsen har 2018 förnyat modellen för genomförande av integrationsutbildning, och där har man också betonat samhällsorienteringen. Samhällsorienteringen kan ordnas under den tid en invandrare väntar på att få börja på språkundervisning. (Utbildningsstyrelsen, (u.å.))

Det huvudsakliga syftet med integrationsutbildningen är att få en fungerande baskunskap i muntlig och skriftlig kommunikation på antingen finska eller svenska. Det individuella målet kan dock vara högre eller lägre än detta. Denna målsättning gäller främst de som har en tidigare utbildning och studievana. De behöver inte fokusera på att lära sig läsa och skriva. Inom integrationsutbildningarna försöker man också fokusera på att få en utbildning som är

förankrad i arbetsmarknaden och speciellt lyfta fram branscher där det är arbetskraftsbrist. Man lyfter även fram företagande. Ändå är det viktigt att komma ihåg att inte styra den nyinflyttade allt för mycket i yrkesvalet bara på grund av arbetskraftsbrist inom vissa branscher, som t.ex. vården. (Kokkonen, Pöyhönen, Reiman & Lehtonen, 2019, 92–102)

Många kvinnor som kommer till Finland föder många barn under de första åren i landet, vilket gör att de inte deltar i någon språkundervisning alls, och på detta sätt halkar de efter i integrationsprocessen jämfört med andra. Utbildningen utgör också för många ett hinder att fortsätta i samma roller som de haft i hemlandet. I Finland förväntas kvinnorna studera för att senare börja arbeta medan de i hemlandet har varit hemmamammor. Männen har inte någon chans att arbeta och försörja familjen som de gjort tidigare då utbildningen inte är tillräcklig för att få jobb. Flexiblare och mera individuellt anpassade studielösningar kunde göra det lättare för specialgrupper, som hemmamammorna är, att delta i undervisning. (Hiitola, Anis & Turtiainen, 2018, 41–44)

Trots att skolan är ett av de bästa ställen för barn och unga att bli en del av samhället, då det är ett utmärkt ställe att träffa jämnåriga och knyta sociala kontakter, är skolmiljön ibland ett hinder för integration ifall den unga upplever att hen blir isolerad från lokala ungdomar, möter rasism eller inte har framgång i språkinläringen och i skolgången i övrigt. (Ager & Strang, 2008, 172) I Finland är kommunen enligt lagen skyldig att i ett år ordna förberedande undervisning för invandrare innan grundskoleutbildningen inleds. (Lag om grundläggande utbildning, 1998/628) Detta kan enligt Ager och Strang göra att gruppen isoleras och de unga i den förberedande klassen inte har så goda möjligheter att knyta kontakt med lokala ungdomar då det inte sker spontant i klassen. Detta kan för unga personer utgöra ett hinder för integration. (Ager & Strang, 2008, 172)

Det finns många andra hinder för integration när det kommer till området utbildning för unga. Det finns vissa skillnader i hur stor del av de unga som söker sig vidare till andra stadiets utbildning när man jämför invandrarunga och finländska ungdomar. I olika sammanhang har det även observerats att invandrarunga har svårare att klara sig i andra stadiets utbildning än finländska ungdomar. De hamnar dessutom oftare utanför arbetslivet än finländska ungdomar. En orsak till detta kan vara att många invandrarunga inte söker sig direkt till vidareutbildning efter grundskolan utan i stället väljer att jobba en tid innan de påbörjar andra stadiets utbildning. Orsaken till att många också väljer att gå vidare till yrkesutbildning istället

för gymnasieutbildning tros vara brist på stöd från föräldrarna. (Korhonen & Puukari, 2013, 224–225, 233–235)

Ager och Strang har observerat att i skolor där man ordnat föräldragrupper där föräldrarna har fått ta del av information gällande aktiviteter i lokalsamhället har integrationen lyckats bättre. Samarbete mellan lärarna och föräldrarna är väldigt viktigt för de unga, så att föräldrarna vet hur de skall stöda sina barn i deras skolgång. Kommunikationen mellan föräldrar och lärare kan i många fall tyvärr vara problematisk på grund av bristande språkkunskaper och de eventuella digitala kommunikationsverktyg som skolorna använder. (Ager & Strang, 2008, 172)

5.2.7 Välmående

En god hälsa och tillgång till en fungerande hälsovård är viktig för att man skall kunna må bra, känna sig säker i samhället och på så sätt bli integrerad. Det är viktigt att man får tillräcklig information om vilken typ av vård det finns, att man är införstådd med strukturerna inom hälso- och sjukvården samt att man kan göra sig förstådd vid kontakt med hälso- och sjukvården. Att bli medveten om vilken syn man har på olika hälsoproblem är viktigt för att man skall kunna få nytta av den hälsovård som finns och för att man inte skall använda den på fel sätt. (Ager & Strang, 2008, 172–173) Den egna hälsan är också av betydelse för andra delar av integrationen. Om hälsan är dålig och man inte känner att hälsan blir tillräckligt omskött är det lätt hänt att utbildningen blir lidande, vilket i förlängningen leder till att möjligheten till arbete försvåras. (Rasilainen, 2016, 25)

Det är viktigt att kartlägga vilka skillnader det finns i olika kulturers hälsa och välmående så att man kan få reda på vilka förutsättningar det finns för hälsa och välmående i olika befolkningsgrupper, vilka specialbehov det finns och vilken förståelse det finns för strukturerna inom hälsa och välmående. Kartläggningen är viktig för att man skall få reda på vart man skall rikta resurserna i utvecklingen av hälsoarbetet i landet. Forskning visar att det finns stora skillnader i hälsa och välmående i invandrades och infödda finländares hälsa. En god hälsa är också starkt kopplad till socialt sammanhang och socialt välmående. (Castaneda & Kuusio, 2019, 121)

När en nyanländ börjar bekanta sig med hälsovården i Finland skulle det vara av yttersta vikt att hen får tillräckligt med information om vilka vårdtjänster som finns att tillgå. (Rasilainen, 2016, 25) Förståelsen för hälso- och sjukvårdstjänster och den subjektiva upplevelsen av behov av vård kan påverka upplevelsen av den vård man får och den yrkesmässiga och objektiva bedömning av vårdbehov som görs. Attityder och tidigare kunskap om olika vård- och undersökningsmetoder kan också påverka vilka behov man anser sig ha. Detta kan variera mycket beroende på varifrån man kommer och därför är det viktigt att vårdpersonalen lär sig känna igen vem som är i störst behov av vård. (Kuusio & Koponen, 2019, 143–150) För många kan det också vara svårt att uttrycka sig och veta var man har ont då man kanske inte har rätt terminologi ens på sitt eget modersmål. Då blir undersökningen som vårdpersonalen gör extra viktig. Undersökningen kan också vara väldigt känslig för den som t.ex. varit offer för våld och speciellt sexuellt våld. (Vuori, 2015, 401)

Dåliga språkkunskaper eller brist på gemensamt språk och brist på kulturkompetens är faktorer som gör att vården kan bli av sämre kvalitet för en invandrare än för en infödd. Det kan vara svårt att uttrycka vilka symtom man har och vad man behöver hjälp med, men också att förstå de instruktioner man får från vården. (Kuusio & Koponen, 2019, 143–150) Användningen av tolk är därför central när det gäller hälsovård för nyanlända, men i akutsituationer kan det vara svårt att få tag i tolk. Speciellt viktigt är det i situationer som innehåller fysisk beröring att kommunikationen fungerar, så att den nyinflyttade vet vad som kommer att hända i t.ex. en undersökningssituation. (Vuori, 2015, 401)

Enligt en undersökning man gjort angående upplevelser av hälsovårdstjänster under 2018–2019 (FinMonik) har man konstaterat att det finns brister i hur man upplever att vården fungerar och hur man upplever att man fått den hjälp man behöver, men man undersökte endast den subjektiva upplevelsen. Undersökningen visar ändå det man tidigare trott, nämligen att hälsovårdstjänsterna varierar beroende på var man bor och från vilken befolkningsgrupp man kommer. Man har jämfört FinMonik-undersökningen med tidigare undersökningar i samma ämne som man gjort bland den infödda finländska befolkningen, och man kan konstatera att inkomster, arbetslöshet, dålig hälsa och långtidssjukdomar verkar vara orsaker till att man upplever hälsovården otillräcklig oberoende av befolkningsgrupp. (Kuusio & Koponen, 2019, 143–150)

Psykiskt välmående och mental hälsa är centrala begrepp när man talar om hälsa, välmående och funktionsförmåga. Med mental hälsa menas att man har kontroll över livet, att man finner sig själv betydelsefull, har förmågan att skapa nya relationer och upprätthålla relationer till andra människor samt att man klarar av att hantera motgångar. Har man brister på dessa områden kan man få symtom som depression eller ångest. Forskning visar att personer med invandrabakgrund mår psykiskt sämre än hela befolkningen i Finland. Speciellt invandrare från Mellanöstern och Nordafrika lider i högre grad av psykisk belastning, oro och nedstämdhet än hela befolkningen. Ändå är invandrare underrepresenterade i psykvården i Finland. Servicen borde utvecklas så att hela befolkningen kan ta del av den och att skillnaderna i det psykiska välmåendet balanseras mellan invandrare och hela befolkningen. (Kuusio et al., 2020, 119–124)

En viktig faktor för psykisk hälsa och ett stort hinder för integration är om den geografiska närheten till familjen är splittrad. Att leva separerad från den egna familjen är psykiskt påfrestande, speciellt i de fall som familjen inte bor i ett säkert område och ovissheten om vad som kan hända den är psykiskt betungande. Detta kan leda till att integrationen blir lidande då man kan få koncentrationssvårigheter i studierna eller på arbetet, och i det långa loppet påverkar detta i hög grad den psykiska hälsan. I de fall där det är möjligt bör man ge invandrare rådgivning och hjälp i familjeåterföreningsprocessen. (Rasilainen, 2016, 25)

Invandrares välmående kan mätas genom att undersöka inkomst, hälsa och boende. Det Arbets- och Näringsministeriet har undersökt är löne- och företagsinkomster, upplevd hälsa, mängden låginkomsttagare, icke uppfyllda vårdbehov, boendeformer och trångboddhet. Undersökningen visar att invandrare har sämre lön. Andelen låginkomsttagare är flerfaldigt större bland invandrare än bland den finländska befolkningen. I familjer med invandrabakgrund besöker man mera sällan sjukvården, även om behovet är större än bland ursprungsbefolkningen. Man äger i mindre utsträckning sitt boende och bor trängre än finländarna. (Kazi, Kaihovaara & Alitolppa-Niitamo, 2019, 18–21)

5.2.8 Boende

För det egna välbefinnandet är boendet viktigt då det gäller känslan av att känna sig hemma och att känna sig trygg. Boendet bör vara tillräckligt stort och trivsamt för att familjen skall

kunna få plats och kunna känna sig hemma. Det här är förstås en aspekt som kan vara en utmaning om man inte har de ekonomiska förutsättningar som krävs för en viss typ av boende. Stabiliteten i boendet, att man vet var man skall bo och har känslan av att man får rota sig i ett visst område är viktig för integrationen. Hinder för integration gällande boende kan vara att man känner sig otrygg i bostadsområdet, speciellt då man i många samhällen tenderar att koncentrera låginkomsttagare till vissa områden. Boendet kan vara en av de viktigaste faktorerna för god integration då en av orsakerna till att man i förstahand övergav sitt hemland var en otrygg boendemiljö. (Ager & Strang, 2008, 171–172)

Enligt begreppsramen som Ager och Strang utvecklat är boendet ett resultat av integration och säkerhet och stabilitet och antingen ett hinder eller en förutsättning för integration och begreppen hör helt klart ihop. (Ager & Strang, 2008, 170) En integrationsindikator är att en invandrare köper bostad istället för att hyra. Förutsättningen för att personen skall köpa en bostad på en viss plats bör rimligen vara att hen känner sig säker i området och tror på en framtid i landet, men också att hen har sådana inkomster att det överhuvudtaget är möjligt att köpa en bostad. Detta förutsätter en viss sysselsättning. Andelen invandrare som köper bostad i Finland är klart lägre än andelen infödda finländare och orsaken är enligt forskning främst ekonomisk. (Kauppinen, 2019, 153, 162)

Enligt Ager och Strang är det betydelsefullt för integrationen att det bor infödda i det område där den nyinflyttade bor. Om den nyinflyttade bor i ett område där det bara bor invandrare och i övrigt också bara rör sig i kretsar där det finns endast invandrare som går t.ex. på språkutbildning, är det väldigt svårt att ens få kontakt med ursprungsbefolkningen i landet. (Ager & Strang, 2008, 171–172) Om invandrarna och ursprungsbefolkningen inte blandas är det väldigt svårt att få till den tvåvägsintegration som är nödvändig för en lyckad integration. (Rasilainen, 2016, 20–21)

5.3 Sammanfattning av den teoretiska referensramen

Följande kapitel är en sammanfattning av den teoretiska referensram som står som grund för detta examensarbete. Sammanfattningen knyter ihop de mest väsentliga teoridelarna som svarar mot forskningsfrågorna Vad är god integration och vilka tjänster behövs för att uppnå en lyckad integration? Sammanfattningen kommer att stå som grund för utformningen av

arbetet i workshopparna och resultatet av workshopparna speglas sedan mot denna sammanfattning och resultaten av teorin och diskussionerna under workshopparna jämförs.

Begreppet god integration består av flertalet faktorer med vilka man kan mäta graden av integration. Faktorerna består av olika områden som en person bör behärska för att man skall kunna anses vara integrerad och vara en del av samhället. Dessa områden är fysisk och psykisk hälsa, boende och uppnående av hemtrevnadskänsla, språk- och samhällsutbildning och sysselsättning. Dessa områden återfinns i den begreppsram som Ager och Strang tagit fram om kärnområden inom integration. Begreppsramen består av tio olika områden som alla är sammanlänkade med varandra men som också enskilt är bidragande faktorer till en lyckad integration. Examensarbetet kretsar kring de kärnområden som definierar god integration och är återkommande genom hela arbetet. I det följande kommer en sammanfattning av teorierna kring dessa.

För att kunna bli en del av det nya samhället måste man känna till vilka rättigheter man har. Med rättigheter i ett nytt land kommer också ansvarskänsla och känsla för de skyldigheter man har som invånare i ett samhälle. För att få en fungerande vardag och kunna bli en person som är delaktig i samhället bör man ha insikt i vilka rättigheter man har gällande socialskydd, hälsovård och utbildning. Varje myndighet som erbjuder tjänster inom dessa områden måste förstå vikten av att ge information om "sitt" område till en nyinflyttad och ge den nyinflyttade verktyg att agera utifrån de rättigheter man får information om.

Ett av de största hindren för om en integration blir lyckad eller inte är den nyinflyttades möjligheter och kapacitet att lära sig språket som talas i det nya landet. I början av integrationsprocessen är det väldigt viktigt att man får använda sig av tolk för att förstå all väsentlig information som man får under den första tiden, men det är också viktigt att så fort som möjligt försöka lära sig så mycket man kan av språket som talas i mottagarsamhället. Utan gemensamt språk med ursprungsbefolkningen blir det väldigt svårt att kunna kommunicera med någon överhuvudtaget. Man får inte kontakt med ursprungsbefolkningen på samma sätt om man inte kan språket, man har väldigt svårt att få jobb eller hitta annan form av sysselsättning och man har svårt att ta del av samhället och det utbud av aktiviteter som finns. Man har också svårt att förstå den nya kulturen och kunna dela med sig till mottagarsamhället av sin egen kultur om man inte kan språket, vilket är nyckeln till tvåvägsintegration.

Tvåvägsintegration är väsentligt för att den nyanlända skall accepteras av mottagarsamhället och kunna bli en del av det.

Språket är nyckeln till kommunikation med ursprungsbefolkningen och kommunikationen är i sin tur nyckeln till tvåvägsintegration som behövs för att en nyanländ skall kunna känna sig trygg i det nya samhället och för att ursprungsbefolkningen skall känna sig trygg med nya invånare i samhället. En större förståelse för nya kulturer bland ursprungsbefolkningen minskar diskriminering, trakasserier, fördomar och i slutändan rasism. Goda relationer inom befolkningen skapar en större trygghet för alla invånare i ett samhälle, oberoende av bakgrund. Känslan av otrygghet gör att boendesituationen blir instabilare, och möjligheterna till sociala kontakter och fysisk aktivitet minskar. Diskriminering skapar otrygghet och kan slutligen påverka en persons hälsa.

För att integrationen skall bli lyckad behövs sociala kontakter. Sociala kontakter kan delas in i tre olika typer vilka alla är viktiga för att integrationen skall lyckas. Man behöver ha kontakt med landsmän eller personer i samma situation som en själv, man behöver ha kontakt med personer i lokalsamhället och man behöver ha kontakt med myndigheter och personer som tillhandahåller andra offentliga tjänster. Man behöver ha kontakt med andra invandrare för att kunna bevara sin egna kulturella identitet. Man behöver ha kontakt med ursprungsbefolkningen för att tvåvägsintegrationen skall kunna bli möjlig så att alla kan känna sig trygga i samhället. Man behöver också ha kontakt med myndigheter eller andra aktörer som kan ge en nyinflyttad information om samhället och dess tjänster. De sociala kontakterna påverkar också hälsan genom känsla av samhörighet i det nya samhället och har visat sig vara avgörande för hur bra man lär sig språket, vilken typ av sysselsättning man har samt hur delaktig man är i samhället och hur man vill påverka det.

Den klart viktigaste faktorn för att känna sig delaktig i samhället är sysselsättning. Känslan av att ha ett syfte med tillvaron och att bidra i samhället är viktig för integrationen och också ett sätt att skapa nya sociala kontakter och utveckla språket. Sysselsättningen påverkar även säkerheten och stabiliteten i ens tillvaro i det nya samhället då ursprungsbefolkningen ser att man vill bidra och på så sätt accepteras man lättare av mottagarsamhället. Hinder för att sysselsättas kan vara brist på språkkunskaper men också brist på formell behörighet. Ett sätt att ändå få visa vad man går för och få bättre språkkunskaper inom det område man tänker sig en sysselsättning kan vara genom arbetspraktik. Det finns en skillnad mellan hur

invandrarkvinnor och -män placerar sig på arbetsmarknaden i Finland. Detta beror mycket på olika krav på språkkunskaper i kvinno- och mansdominerade branscher men också på kulturella skillnader.

För att kunna sysselsättas genom arbete behöver man i Finland alltid någon typ av utbildning och där är språkutbildningen den allra viktigaste för invandrare. Det är också viktigt att få utbildning i hur samhället fungerar och få kunskap om hur arbetslivet ser ut i Finland, men det är även viktigt att få yrkesmässiga färdigheter som behövs för att man skall kunna jobba i Finland, antingen som påbyggnadsstudier inom en bransch man jobbat tidigare eller inom en helt ny bransch. I Finland förväntas både kvinnor och män utbilda sig i samma utsträckning, vilket kan vara en överraskning för många då situationen kan vara en helt annan i den nyinflyttades hemland. För att kunna bli en del av samhället är det ändå viktigt att alla får utbildning. För barn i skolåldern är det viktigt att i ett så tidigt skede som möjligt börja knyta kontakter med barn från ursprungsbefolkningen för att främja tvåvägsintegrationen i skolan. En viktig faktor i ungas integration genom utbildning är föräldrarnas roll i skolarbetet. Föräldrarna bör vara medvetna om de ungas skolvardag och bör förstå det finländska skolsystemet för att kunna stöda sina barn att nå samma skolframgångar som ursprungsbefolkningen.

Viktigt för att integrationen skall lyckas är att den nyinflyttade har en god hälsa. Den nyinflyttade behöver få information om vilka hälsotjänster som finns då de kulturella skillnaderna inom hälsovården kan vara så stora att man inte ens vet att hjälp finns att få för ett specifikt problem. För att integrationen skall bli lyckad ur välmåendets synvinkel är det viktigt att mottagarsamhället är lyhört för de olikheter som finns mellan kulturerna då det kommer till hälsa och sjukvård och speciellt psykisk hälsa. För att skapa tvåvägsintegration är det av yttersta vikt att båda parterna förstår att man kan stöta på kulturella skillnader då det kommer till vård och speciellt till bemötande i vårdsituationer. Då det gäller välmående är språket också en viktig faktor för att båda parterna skall kunna göra sig förstådda i en vårdsituation både språkligt och begreppsmässigt. Sysselsättning, säkerhet och stabilitet samt boende påverkar i högsta grad välmåendet bland nyinflyttade.

För att få stabilitet i tillvaron behöver man ha ett boende som är ändamålsenligt. Boendemiljön kan vara ännu viktigare för en nyinflyttad då otryggt boende kan vara orsaken till att man kommit till Finland. Om man som nyinflyttad bor i ett område där det endast bor andra

invandrare är det svårare att uppnå en lyckad integration, eftersom man behöver få kontakt med ursprungsbefolkningen för att kunna bli integrerad både genom att lära sig språk och genom att bygga upp ett socialt nätverk och på så sätt få och ge kulturell kompetens. En indikator på lyckad integration ur boendesynvinkel är att en nyinflyttad köper en bostad. För att man skall kunna tänka sig att köpa en bostad behöver man vara sysselsatt och ha en stabil ekonomi men också känna sig så trygg i området att man väljer att bosätta sig och investera i området.

Utgående från den teoretiska referensramen i detta examensarbete kan man anta att de tjänster som behövs för att integrationen skall bli lyckad är informationstjänster på den nyinflyttades modersmål för att den nyinflyttade skall bli medveten om sina rättigheter och skyldigheter i landet. Den nyinflyttade behöver få vägledning i hur arbetslivet ser ut i Finland, verktyg för att hitta lämplig sysselsättning och chans att pröva på arbetslivet. För att ha möjlighet att ens prova på arbetslivet eller annan sysselsättning bör man få en språkutbildning men också hitta vägar att lära sig språket på fritiden. För att kommunen skall kunna tillhandahålla hälsovårdstjänster som en nyinflyttad kan dra nytta av bör den nyinflyttade få tillräcklig information om vilken typ av tjänster det finns, men vårdpersonalen behöver också besitta kulturkompetens för att kunna ta emot och behandla nyinflyttade på ett sätt som gör att patienten får rätt vård, men också förstår varför man gör på vissa sätt inom vården i Finland.

6 Metod

För att kunna konstruera en ny enkät som NTM-centralen kan använda för att kartlägga kommunernas beredskap att ta emot nya kvotflyktingar hölls workshoppar för att få fram vilka behov av integrationsstödande åtgärder och tjänster det finns i Österbotten. Deltagarna var integrations-sakkunniga vid NTM-centralen i Österbotten, och temat för workshopparna var "Kotouttamisen tilannekysely". Inom workshopparna fick de sakkunniga svara på vilka tjänster de önskar att fanns i samhället, d.v.s. tjänster som bidrar till god integration inom de områden som framkommer genom Ager och Strangs begreppsram. Workshopparnas förslag på tjänster kommer att återspeglas mot teorin med frågeställningen: hurdana tjänster behövs för att svara mot förutsättningar/hinder för integration?

Fokusgruppmetoden som forskningsmetod lämpar sig väl då man vill veta vad en viss grupp människor anser om ett ämne och varför de tycker som de gör. Metoden är användbar för få fram en åsikt ur ett visst perspektiv. Genom denna metod kan man också få tidigare forskning inom ett visst område bekräftad. Fokusgruppmetoden lämpar sig också väl då gruppen är välbekant med ett visst ämne. (Ahrne och Svensson, 2015, 81–82)

Workshopparna utformades utgående från fokusgruppmetodens logik. Workshopdeltagarna bestod av sakkunniga inom integration. Alla workshopdeltagare jobbar med integrationsarbete i någon form, och jag ville få fram vad sakkunniga inom integration anser vara nödvändiga tjänster för att främja integration på basen av befintlig forskning.

Efter att resultaten från workshopparna analyserats jämförde jag förslagen på service från workshopparna med behovet av integrationsfrämjande tjänster enligt teorin. Dessa båda jämfördes och formades så att de passar den servicestruktur som finns i Österbotten. När detta var gjort skrevs sedan ett utkast på enkätfrågor. Efter att jag hade utformat ett utkast fick en referensgrupp som sammankallats testa frågorna i enkäten. Enkäten formades sedan om enligt den diskussion som hölls i referensgruppen.

6.1 Val av deltagare i workshopparna

När jag valde ut deltagare till workshopparna valdes de ut med tanke på vilken kunskap och erfarenhet de hade i ämnet. Förutsättningen för att kunna vara en del av workshoppen var att deltagaren aktivt skulle arbeta med integrationsfrågor i ledande position i Österbotten. NTM-centralen upprätthåller en grupp där man drar upp riktlinjer för integrationsarbetet i Österbotten, Samordning av integration i Österbotten. Alla i denna grupp har mångårig erfarenhet av arbetet med nyinflyttade och jobbar med integrationsfrågor i ledande positioner för kommunerna runt om i Österbotten. Denna grupp passade därför bra att delta i de workshoppar som skulle ordnas. I workshopparna deltog till slut sju personer. Gruppen kunde anses vara en rätt homogen grupp, vilket föder en naturlig diskussion om ämnet och alla förstår varandra. Detta påstående stöds också av Ahrne och Svensson (2015, 83–84) som anser att homogenitet i en fokusgrupp är eftersträvansvärd för att gruppmedlemmarna skall uppleva att de har något gemensamt, vilket i sin tur gör det lättare att få igång en diskussion om ämnet. Ahrne och Svensson påpekar ändå att gruppen inte får vara alltför homogen då

man i så fall inte kan täcka den mångfald som behöver finnas för att få ett bredare perspektiv på ämnet. I och med att deltagarna i workshoppen representerade olika kommuner i Österbotten och genom att integrationsarbetet är rätt olika organiserat i de olika kommunerna kunde det säkras att gruppens mångfald var tillräcklig. (Ahrne & Svensson, 2015, 83–84, 86)

6.2 Arbetet i workshopparna

Workshopdeltagarna hade på förhand fått bekanta sig med Ager och Strangs begreppsram med kärnområden inom integration och den teori som finns bakom begreppsramen. Workshopdeltagarna fick vid varje tillfälle fritt komma med förslag på vilka tjänster man borde erbjuda i samhället för att främja integrationen, utgående från de olika faktorerna i begreppsramen. Tjänsterna kan antingen tillhandahållas av staten, kommunen, företagen eller tredje sektorn. Den första workshoppen hölls den 12 december 2019. Under den diskuterades metoder och resultat, alltså sysselsättning, boende, utbildning och välmående. Den andra workshoppen hölls den 3 april 2020. Då diskuterades sociala kontakter, förutsättningar och grund, alltså sociala band, sociala broar, sociala länkar, språk och kulturkompetens, säkerhet och stabilitet samt rättigheter. Workshopparna var 2 x 3 timmar långa tillfällen.

En gruppleddare för en fokusgrupp skall kunna uppmuntra till diskussion om ämnet i stället för att ställa direkta frågor och fungera som intervjuare. Gruppleddaren skall inte leda diskussionen, utan diskussionen skall ske mellan gruppdeltagarna. Gruppleddarens uppgift är att främja samspelet. Syftet med fokusgruppdiskussionen bör göras klart för deltagarna, som fungerar som experter inom området och som informationskälla för gruppleddaren. (Ahrne & Svensson, 2015, 87)

I workshopparna försökte vi följa samma logik som i en fokusgrupp. I och med att jag i egenskap av workshopsledare kände till att deltagarna var väl insatta i ämnet och dessutom hade fått materialet på förhand kunde diskussionen kring begreppsramen starta ganska direkt. Deltagarna fick utgående från frågan "Hurudana tjänster behövs för att svara mot förutsättningar/hinder för integration" fundera kring ett ämne från begreppsramen i gången, alltså boende, utbildning, sysselsättning, hälsa, sociala band, broar och länkar, säkerhet och stabilitet, språk och kulturkompetens och rättigheter. Deltagarna skulle först brainstorma för sig själv på post-it lappar vilka tjänster som kunde främja integration inom ämnesområdet.

Efter detta fick deltagarna i tur och ordning presentera vilka tjänster de ansåg vara behövliga inom det specifika området. Som workshopsledare förde jag anteckningar från diskussionen som uppstod vid presentationerna, men de flesta anteckningarna fick jag utifrån de anteckningar som workshopdeltagarna gjorde. Jag hade en ganska passiv roll i diskussionen och deltagarna fick fritt diskutera kring de givna diskussionsämnena, men ifall diskussion avvek alltför långt från ämnet försökte jag som ledare styra diskussionen tillbaka till det givna temat ur begreppsramen. Resultatet av workshopparna redovisas i kapitel 7.

6.3 Analys av material och utformning av ny enkät

Efter att materialet från workshopparna hade renskrivits plockades förslag på tjänster som främjar integration ut ur diskussionen. Förslagen kategoriserades enligt kärnområdena i Ager och Strangs begreppsram. NTM-centralen har tidigare uppgjort en enkät som skall svara på vilka integrationsfrämjande tjänster det finns i kommunerna och hur de svarar på det behov som finns. Frågorna är dock blandade och frågar både om servicen finns och vilken kvalitet den har. Genom den enkäten vill NTM-centralen ha svar på vilka kommuner som har det största serviceutbudet för kvotflyktingar eftersom det finns fler kommunplatser runt om i kommunerna i Österbotten än det finns kvotflyktingar att placera. Några av frågorna är poängfrågor medan andra är öppna frågor. Detta gör att det blir svårt att jämföra svaren med varandra och få ett resultat.

När kartläggningen av behovet av tjänster var gjort började utformningen av frågeställningen utgående från kärnområdena i begreppsramen. Som mall användes den tidigare använda enkäten (se bilaga 2) som utarbetats av NTM-centralen, men frågorna formulerades så att svaren skall kunna jämföras med varandra och att man på så sätt skall kunna jämföra kommunerna med varandra på ett bättre sätt än man kunnat göra tidigare då den gamla enkäten hade många öppna frågor. Enkätfrågorna formulerades också med begreppsramen i åtanke och varje område i begreppsramen fick egna frågor. För utformningen av enkäten togs den gamla enkäten i beaktande och flätades samman med tidigare forskning som presenteras i teoridelen i detta examensarbete, detta för att få fram vilka de mest centrala delarna i en lyckad integration är. Frågorna formulerades också på ett sådant sätt att personliga åsikter av

den som svarar på enkäten om integrationen i en kommun inte kommer fram. Eftersom svaren bör kunna jämföras valde jag att göra så många flervalsalternativfrågor som möjligt.

NTM-centralens nuvarande enkät behandlar olika områden inom integration som utvecklande och kunnande om integration. Frågorna inom detta område handlar om hur väl integrationen fungerar i kommunerna utgående från det integrationsprogram som finns i kommunen. Följande område handlar om vilka resurser det finns för integration i kommunen och vilken typ av arbete kommunens integrationsansvariga gör. Frågorna handlar också om hur man samarbetar mellan de olika sektorerna i kommunen kring integration och om kommunerna samarbetar sinsemellan. Följande delområde i enkäten är vilka arbets- och utbildningsmöjligheter det finns i kommunen. Därefter följer ett delområde som handlar om vardagen såsom frågor om boende, social- och hälsovårdstjänster och föreningsverksamhet. Till slut finns frågor om vilken service man erbjuder invandrare som kommit till Finland på andra grunder än som kvotflykting eller asylsökande, t.ex. arbetskraftsinvandrare.

För att kunna utarbeta en tydlig enkät krävs en problemställning. Problemformuleringen i detta fall är:

Finns det i kommunerna sådan service som främjar god integration?

Frågorna skall svara på om det finns sådan service i kommunerna som enligt teoridelen anses främja integration. Frågeställningen skall alltså beskriva ett fenomen och ta reda på förekomsten av detta. (Berntson & al., 2016, 16–17) Frågorna skall utformas så att det går att jämföra kommunerna med varandra. Även om servicen ser helt olika ut i de olika kommunerna skall det vara möjligt att jämföra dem med varandra utgående från svaren i enkäten. Detta betyder att frågorna behöver vara av ja/nej-typ, inte öppna frågor då dessa är svårare att jämföra med varandra. Den som svarar kommer heller inte att kunna ge sina egna åsikter och synpunkter om förekomsten av en viss service i kommunen, utan frågan måste vara utformad så att respondentens egen personlighet eller egna åsikter inte kommer fram. (Berntson & al., 2016, 93–95) Den enkät som skall vara en produkt av detta examensarbete kommer endast att innefatta frågor om vilken service som finns, inte vilken kvalitet servicen har.

6.4 Arbetet i referensgruppen

Efter att utkastet på ny enkät gjorts sammankallades referensgruppen som bestod av representanter från beställaren, representanter från kommunerna som skall svara på enkäten samt en sakkunnig i integrationsforskning. Referensgruppens medlemmar hade valts ut på förhand av beställaren, NTM-centralen. Referensgruppen bestod av fem personer och var alltså inte samma personer som deltog i workshopparna. Varje fråga gick noggrant igenom och analyserades. Man diskuterade om frågan har rätt vinkling och om man genom svarsalternativen får svar på frågan. Många frågor formulerades om helt, och det visade sig att en del frågor ändå måste vara öppna, bland annat eftersom svarsalternativen skulle ha blivit så många. De öppna frågorna ställdes ändå så att det skall gå att jämföra svaren med varandra, och de öppna svaren skall vara så kortfattade som möjligt.

Det som man i referensgruppen uppfattade som speciellt viktigt var att få frågorna formulerade så att den svarandes personliga åsikter inte skall påverka svaren i enkäten. Rubrikerna i den slutliga enkäten ändrades en aning från utkastet då de i utkastet enbart var tagna från Ager och Strangs begreppsram. Det visade sig att detta kunde tolkas fel och därför gjordes ett eget block med frågor endast om ordnande av kommunens integrationstjänster. Därefter följer frågor utgående från begreppsramen. Så som frågorna är utformade borde de kunna ge svar på frågeställningen: Finns det i kommunerna sådan service som främjar god integration? Diskussionerna om varje fråga i enkäten var långa och referensgruppen jobbade målmedvetet med att skapa en enkät som är lättolkad och användbar för ändamålet. Referensgruppsmötena var 2 x 4 timmar långa.

6.5 Etiska aspekter

Vid all forskning finns det vissa etiska aspekter man bör ta i beaktande:

1. Varför utför man studien?
2. Vilka risker finns det med studien, alltså är nyttan med studien större än den insats som krävs för att studien skall kunna genomföras?
3. Vilka skall delta i studien och hur de blivit informerade om deltagandet?

4. Har man använt en metod som ger svar på forskningsfrågan och skulle man ha fått ett annat resultat med en annan metod?

Dessa överväganden bör göras noggrant innan man börjar samla in data till forskningen för att forskningen skall vara tillförlitlig. Man skall kunna lita på att forskningen har utförts på ett sätt som gör att den tar fram ny, trovärdig kunskap om ett ämne. Etiska överväganden bör också göras för att man genom studien kommer i kontakt med andra människor som skall tillföra den kunskap som de besitter. Man bör fundera på hur man får fram denna kunskap på ett sätt som gör att personen inte känner sig styrd av tidigare forskning eller andra antaganden om ämnet. (Sandman & Kjellström, 2018, 370–374, 394)

Som forskare bör man fråga sig varför studien utförs: dels för att man vill ta reda på om man får ut värdefull kunskap av den och dels om studien är till nytta för framtiden. (Sandman & Kjellström, 2018, 380) Studien utförs för att man vid NTM-centralen lättare skall kunna bestämma hur många kvotflyktingar var och en kommun skall bli tilldelad under det kommande året. I dagsläget är det svårt att jämföra kommunerna sinsemellan hur väl förberedda de är att ta emot nya kvotflyktingar. Enkäten behöver utformas så att man lättare skall kunna jämföra den service som finns i de olika kommunerna med varandra och således få reda på vilka kommuner som har bäst beredskap och ett system som är förberett på att ta emot kvotflyktingar. Med enkäten får man också fram i vilka kommuner det finns brister i utbudet på service och hur den invandrade befolkningen tas i beaktande i den service kommunen erbjuder sina invånare. När man är medveten om hur servicestrukturen ser ut kan man också lättare diskutera förbättringsförslag som skulle gynna nyinflyttade.

Ett etiskt övervägande man som forskare också bör ta ställning till är om nyttan med forskningen är större än insatsen, d.v.s. man bör fundera på om den insats deltagarna och forskaren gör för att få arbetet utfört är försvarbar med tanke på resultatet av forskningen och den produkt som forskningen är ett resultat av. (Sandman & Kjellström, 2018, 382) Resultatet av forskningen skall utmynna i en enkät som skall kunna användas kontinuerligt av NTM-centralen för att jämföra olika kommuners beredskap att ta emot kvotflyktingar. Eftersom enkäten skall utformas så att den går att använda under ett längre tidsperspektiv är det försvarbart att en rätt stor arbetsinsats görs för att utforma den. Frågan om workshop-deltagarna som engagerades i forskningen får nytta av att enkäten görs är något som är svårt att ta ställning till. Ifall resultatet av enkäten visar att det finns behov av förbättringar i den

service som kommunen producerar kan det leda till att fler arbetsplatser i kommunen behöver inrättas för att komma upp till den servicenivå som behövs för att man skall kunna ta emot kvotflyktingar. Men ifall resultatet av enkäten å andra sidan visar att den kommun som en viss workshopdeltagare är anställd av inte har tillräcklig beredskap för att ta emot kvotflyktingar kan det hända att kommunen inte får några flyktingar som behöver integreras, och det kan leda till att tjänsteinnehavare som bidrar med sakkunskap inom integration försvinner på lång sikt i kommunen då inga nya flyktingar anländer.

Vem skall delta i en studie där produkten skall vara en enkät om servicenivån i kommunerna med fokus på nyanlända flyktingar? Deltagarna i studien bör ha en viss sakkunskap i forskningsämnet och bör gynnas av att delta i forskningen. Man bör också överväga vem som har mest nytta av att delta i forskningen och vem forskaren har mest nytta av. Deltagarna behöver också få information om studien och nyttan med den samt information om deras egen medverkan i studien och att de har möjlighet att förbli anonyma. (Sandman & Kjellström, 2018, 384–387)

Workshopdeltagarna har alla sakkunskap i ämnet och lång erfarenhet av att jobba med integration. De kan själva gynnas av att delta i forskningen då enkäten ger svar på vilka kommuner som är väl förberedda på att ta emot kvotflyktingar, vilket i sin tur kan gynna deras egen arbetsplats. Workshopdeltagarna valdes ur forskarsynvinkel för att de besitter den sakkunskap som är relevant för forskningsfrågorna. De har sakkunskap i såväl integrationsarbete som också i kommunens servicestruktur. Man skulle säkert ha fått ett annat resultat om man valt att inkludera nyinflyttade i workshopparna, men det skulle ha varit svårt att hitta lämpliga deltagare med tillräcklig kunskap om den kommunala servicestrukturens uppbyggnad, vilket var något som krävdes för ändamålet. Workshopdeltagarna fick information om forskningen och betydelsen av deras medverkan på förhand och kunde själva avgöra om de får ut mera av den än vad insatsen kräver. De fick också information om att resultaten från forskningen kommer att utformas så att de förblir anonyma, detta med tanke på deras tjänsteställning i kommunerna.

Vilken forskningsmetod man väljer bör också övervägas ur forskningsetisk synvinkel. Olika metoder kräver olika insatser av deltagarna och olika metoder kan också ge olika resultat fastän forskningsfrågan är den samma. Forskarens roll i de olika forskningsmetoderna kan också vara avgörande för resultatet. (Sandman & Kjellström, 2018, 390–391) Jag valde att

göra fokusgruppintervjuer i form av workshoppar för att jag ville få fram en interaktion mellan deltagarna, en interaktion som förhoppningsvis skulle leda till en mera innehållsrik diskussion om de olika områdena i begreppsramen. Ett alternativ kunde ha varit enskilda intervjuer, men risken med dessa kunde ha varit att jag som forskare skulle ha fått de svar deltagarna antog att jag vill ha, eftersom jag är yrkesverksam inom samma område som deltagarna. Fokusgruppintervjuerna i form av workshoppar gav deltagarna möjlighet att diskutera sig fram till förslag på tjänster och kunde utveckla de enskilda deltagarnas idéer. Detta skulle inte ha åstadkommits vid enskilda intervjuer. Däremot kunde möjligen enskilda intervjuer ha gett mera kontroversiella och nytänkande idéer som man kanske inte hade ansett vara relevanta att diskutera i grupp där deltagarna känner varandra. Som forskare hade jag en passivare roll i fokusgruppintervjun i form av workshop än vad jag skulle ha haft i en enskild intervju. Jag gav workshopmedlemmarna ett ämne som de först fick brainstorma kring för sig själva och sedan diskutera i grupp. På detta sätt styrdes inte diskussionen av forskaren.

Som forskare har man ett ansvar för att presentera resultatet av forskningen på ett rätt sätt. Ett "rätt sätt" innebär att man som forskare låter bli att ta med sina egna antaganden och förutfattade meningar när man analyserar det resultat som forskningen gett. (Jacobsen, 2007, 174–175) I och med att jag hade en uppfattning om vilka resultat man kunde tänkas få fram i forskningen var detta något jag beaktade då jag analyserade resultaten från workshopparna. Jag försökte noggrant återge de diskussioner som uppstod vid workshopparna och på ett objektivt sätt jämföra diskussionerna med resultaten från teorin.

7 Resultatredovisning

I följande kapitel kommer resultaten från workshopparna att redovisas. Den första workshoppen hölls den 12 december 2019. Under den diskuterades Ager och Strangs resultat och metoder, alltså sysselsättning, boende, utbildning och välmående. Den andra workshoppen hölls den 3 april 2020. Då diskuterades sociala kontakter, förutsättningar och grund, alltså sociala band, sociala broar, sociala länkar, språk och kulturkompetens, säkerhet och stabilitet samt rättigheter.

7.1 Workshop 1 – Resultat och metoder

Vid den första workshoppen diskuterades sysselsättning, boende, utbildning och hälsa. Gällande sysselsättning framhöll workshopdeltagarna att man borde skapa flera arbetsmöjligheter där en nyinflyttad klarar sig med svaga språkkunskaper och låg utbildning. Läroavtalsutbildning borde utnyttjas i större utsträckning för invandrare, och man borde också ge arbetstagaren möjlighet att lära sig språk på arbetsplatsen. De som står utanför arbetsmarknaden på grund av hälsoskäl, ålder eller andra orsaker som t.ex. föräldraledighet bör också ha en chans att sysselsätta sig. Dessa personer kunde erbjudas någon form av "lätt arbete" där man har chans att lära sig språk och samhällsfärdigheter och samtidigt får känna att man har en roll och bidrar till samhället.

Praktikplatser för nyinflyttade diskuterades också ingående under workshoppen. Möjligheten att komma in på arbetsmarknaden via en praktikplats ansågs som en effektiv väg in på arbetsmarknaden. Workshopdeltagarna tog också upp validering av tidigare kunskap och utbildning som ett sätt för nyinflyttade att kunna fortsätta jobba inom samma bransch där hen tidigare jobbat, och detta skulle göra att hen snabbare kunde komma in på arbetsmarknaden. Workshopdeltagarna lyfte speciellt fram att de invandrare som inte har någon formell utbildning alls, men som jobbat länge med ett yrke, borde få en chans att visa sina kunskaper för att snabbare kunna komma in på arbetsmarknaden.

Att ge språkundervisning på olika nivåer och göra den mera anpassad till individens behov var något deltagarna också betonade vid den första workshoppen. Anpassad språkundervisning för nyinflyttade sågs som en tjänst som behöver ordnas för att främja språkinläringen och i förlängningen också integrationen. En mera flexibel språkundervisning diskuterades, speciellt med tanke på hemmamammor, som är en specialgrupp som skulle dra nytta av den här typen av utbildning. Hemmamammor är en grupp som lätt halkar efter resten av familjen när det gäller språkinläring, och då blir också integrationen lidande.

Under workshoppen diskuterades varför invandrarunga väljer en yrkesutbildning istället för gymnasiestudier. Workshopdeltagarna menade att det kan bero på bristande stöd från föräldrarna. De ansåg att föräldrarna borde få en mycket aktivare roll och få bättre insyn i barnens skolgång för att bättre kunna stöda dem i skolgången. Workshopdeltagarna poängterade att föräldrarnas roll i skolarbetet är något skolorna borde satsa på att utveckla för att

invandrarunga skall få ett utgångsläge som mera liknar det som lokala ungdomar har när de väljer vilken utbildning de skall söka sig till efter grundskolan.

Vid workshopen framkom att förebyggande hälsovård och hälsolära med betoning på friskvård och psykisk hälsa är något man borde satsa på att utveckla inom hälsovården i kommunerna. Vikten av att invandrarna vet vilken syn man har på olika hälsoproblem i den nya kulturen och vikten av att förstå att hälsan påverkar integrationen är något som borde diskuteras med nyanlända. Målsättningen bör vara att de nyanlända förstår att det egna välmåendet direkt påverkar utbildningen och vägen till arbete.

Kulturkompetens bland hälsovårdspersonalen diskuterades också under workshopen. Det är av stor betydelse att den personal som bemöter patienter med invandrabakgrund är medveten om att patienten kan ha en helt annan uppfattning om vården än vad finländska patienter har. För att kunna bemöta en patient på rätt sätt i en vårdssituation är det viktigt att patienten och vårdaren kan kommunicera. Vikten av att kunna ge psykosocialt stöd åt personer med invandrabakgrund diskuterades också under workshopen. Psykosocialt stöd hänger ihop med psykisk hälsa, som i allra högsta grad påverkar ens välmående och integrationsprocess.

Under workshopen framhöll deltagarna att det i alla delar av städerna/kommunerna måste finnas tillgång till alla storlekar av bostäder som är prismässigt rimliga för att undvika att alla med invandrabakgrund koncentreras till ett och samma område. Kollektivtrafiken borde också ses över så att det är möjligt att bo i alla stadens/kommunens områden om man inte har tillgång till bil. En fungerande kollektivtrafik gör också att det är möjligt att delta i annan verksamhet än den verksamhet som finns på gångavstånd. Utbudet på olika fritidsaktiviteter och annan sysselsättning blir mycket större om kollektivtrafiken fungerar.

Workshoppedeltagarnas förslag på en aktivitet som kunde stöda tvåvägsintegration var bildandet av boendenätverk, alltså en samlingspunkt med aktiviteter för alla boende i ett visst område, oberoende av kulturell bakgrund. Workshoppedeltagarna föreslog också att det skulle vara bra att det i kommunala bostadsbolag skulle finnas en boenderådgivare med invandrabakgrund som kunde ge information om boende i Finland för att förhindra felaktig användning av bostaden. Om nyinflyttade använder sin bostad på fel sätt kan finländska grannar få

en negativ bild av de nyinflyttade. Om grannsämjan är god är chansen större att tvåvägsintegrationen kan uppnås.

7.2 Workshop 2 – Sociala kontakter, förutsättningar och grund

Vid den andra workshoppen diskuterade deltagarna sociala band, sociala broar och sociala länkar som ett tema. Sedan diskuterades också språk och kulturkompetens, säkerhet och stabilitet samt rättigheter. Med sociala band menas alltså den gemenskap man har med andra människor som är i samma situation som en själv. Workshopdeltagarna lyfte fram vikten av denna typ av gemenskap då en nyinflyttad därmed får bevara sin egen kultur. Kulturen kan bevaras t.ex. via etniska föreningar. Genom dessa kunde invandraren få information och handledningstjänster på sitt eget språk och genom dessa kunde också så kallade erfarenhetsexperter utbildas, alltså personer som har liknande bakgrund och som gått igenom samma sak tidigare. Sådana erfarenhetsexperter kunde vara ett stort stöd för nyinflyttade.

Fritidsintressen är en viktig faktor då det kommer till sociala broar som invandrarens kontakt med lokalbefolkningen och gemenskap med den. Fritidsintressen är ett sätt att umgås naturligt med sådana som tycker om att göra samma saker som en själv. Workshopdeltagarna efterlyste samarbete mellan myndigheterna och tredje sektorn för att hitta rätt aktiviteter för den enskilda individen. Workshopdeltagarna diskuterade också frivilligarbetet och konstaterade att detta tenderar att locka samma personer oberoende av vinkling, vilket gör att samma personer förs ihop gång på gång. Det leder till att de inte knyter nya kontakter. Workshopdeltagarna påpekade att detta att också vänfamiljer ställer upp för invandrare är ett bra sätt för nyanlända att komma i kontakt med lokalbefolkningen.

Beträffande sociala länkar, alltså kontakt mellan de nyinflyttade och samhället, ansåg workshopdeltagarna att integrationsenheterna och den handledning man får av dem är viktig. Ju bättre förberett ett samhälle är på att ta emot nyinflyttade desto bättre fungerar integrationen. Under workshoppen kom många förslag fram som gällde hur man kunde förbättra kontakten mellan myndigheterna och den enskilda individen och hur det skulle bli lättare för den enskilda individen att navigera vid kontakt med myndigheter. Ett förslag som framfördes var att inrätta en lågtröskelservicepunkt med många instanser under samma tak, där både myndigheter och tredje sektorn skulle ha verksamhet. Olika typer av gruppverksamhet för

nyinflyttade föreslogs också. Gruppverksamheterna skulle fungera som länk mellan den enskilda individen och samhället. Workshopdeltagarna efterlyste också naturliga "vardagsrum" som t.ex. kulturcaféer ute i samhället, där alla tryggt kan samlas utan att någon behöver känna sig rädd, vilket också hör ihop med säkerhet och stabilitet.

För att en nyinflyttad skall kunna känna sig säker i samhället och på så vis kunna få till en tvåvägsintegration bör samhället enligt workshopdeltagarna kunna erbjuda trygga bostäder på olika ställen. Enligt dem är det viktigt att man inte koncentrerar invånare med vissa gemensamma nämnare till ett och samma ställe, t.ex. invandrare, personer med sociala problem o.s.v., då en sådan koncentration gör det otryggt för andra att röra sig i dessa områden. Då är det också svårt att åstadkomma en tvåvägsintegration. Tyvärr koncentreras en stor del av servicen i kommuner och städer till centrum, vilket gör det svårt att bosätta sig i alla delar av städerna/kommunerna om man inte har tillgång till bil eller kollektivtrafik. Workshopdeltagarna nämnde också psykosocialt stöd som en viktig faktor för säkerhet och stabilitet. Också när säkerhet och stabilitet diskuterades framfördes önskemål om gruppverksamhet. Utgående från temat säkerhet och stabilitet efterlystes gruppverksamhet som skulle ha polisen och räddningsväsendet som tema och ha deras personal som sakkunniga.

Inom området språk och kulturkompetens diskuterade workshopdeltagarna tvåspråkigheten i Österbotten ingående. Eftersom språkkunnighet ses som en viktig förutsättning för att integrationen skall lyckas behöver man vara medveten om till vilken region man kommer och att man har möjlighet att lära sig båda språken, finska och svenska. Workshopdeltagarna påpekade också att man bör anpassa språkinläringen till individens behov, dels så att de som har svårare att lära sig kan gå långsamt framåt, och dels så att de som lär sig snabbt kan lära sig två språk samtidigt. Under workshoppen diskuterades också att man i framtiden borde kunna ha andra språk än finska och svenska som arbetspråk i Finland då allt fler pratar även andra språk.

Workshopdeltagarna ansåg det väldigt viktigt att bevara den egna kulturen när det kommer till integration. De framhöll att de nyinflyttade borde få mera information om hur viktigt det är att föra kulturen vidare till följande generation. Ett sätt att föra kulturen och språket vidare till nästa generation är genom hemspråksundervisningen i grundskolorna. Workshopdeltagarna poängterade vikten av att det skulle finnas hemspråksundervisning i alla språk som talas på en ort, så att alla i grundskoleålder kunde få ta del av denna typ av undervisning.

Under workshopen kom det fram att invandrare inte bara behöver information om vilka rättigheter de har, utan även om vilka skyldigheter de har som samhällsmedborgare för att de skall kunna bli integrerade. De nyinflyttade behöver få information om vilka rättigheter och skyldigheter de har inom alla områden inom begreppsramen för att kunna bli integrerade och för att kunna ta del av samhället så mycket som möjligt. Under båda workshopparna diskuterades att nyinflyttade behöver få tillräcklig information om alla områden inom begreppsramen. Grunden i begreppsramen ingår i alla de andra områdena också.

Under workshopen blev det också tydligt att områdena går in i varandra då samma förslag på service kom upp under flera olika teman i begreppsramen. Stabilitet och boende är nära sammanlänkade då ett tryggt boende i ett tryggt boendeområde är en viktig faktor för känslan av trygghet. Känner invandraren sig trygg har hen större chans att känna samhörighet med lokalsamhället och ta kontakt med lokalbefolkningen. På så sätt skapas sociala broar mellan nyinflyttade och lokalbefolkningen. Språk och utbildning var också två områden som fick samma förslag på tjänster som borde finnas i samhället. Anpassad språkundervisning för nyinflyttade var det önskemål som workshopdeltagarna hade både när undervisning och språk diskuterades. Rättigheter var ändå den kategori som kom upp under de flesta andra kategorierna också. Som nyinflyttad behöver man få information om rättigheter och skyldigheter gällande boende, utbildning, sysselsättning och hälsa.

8 Resultatanalys

I följande kapitel kommer jag att analysera resultaten från workshopparna och jämföra dem med teorin. Analysen och jämförelsen görs från både teorin och workshopparna för att kunna få fram förslag på tjänster som främjar integration. Förslagen på tjänster kan sedan sammanställas till ett utkast på enkätfrågor. Workshopparna jämförs mot den sammanfattning av teorin som finns på sidorna 24–28 i detta examensarbete.

För att den nyinflyttade skall kunna bli en del av det nya samhället är sysselsättningen väldigt viktig. Under workshopparna kom flera förslag på olika typer av åtgärder som kan göra det lättare att ta sig in på arbetsmarknaden. Precis som i teorin betonade man i workshopparna att den nyinflyttade behöver erbjudas verktyg för att ta sig in på arbetsmarknaden. Exempel

på dessa verktyg kan vara praktikplats, läroavtalsutbildning, validering av tidigare utbildning och erfarenheter inom den egna branschen samt möjlighet till arbete inom branscher som inte kräver välutvecklade språkkunskaper. Den nyinflyttade behöver också få information om det finländska arbetslivet och vägledning i arbetslivsfrågor. Med en lämplig sysselsättning som passar den nyanlända är det lättare att uppnå en tvåvägsintegration då både den nyinflyttade kan känna ett syfte med tillvaron och också mottagarsamhället kan ha lättare att acceptera den nyinflyttade då man ser att hen bidrar till samhället.

För att överhuvudtaget ha möjlighet att komma in på arbetsmarknaden krävs ändå vissa språkkunskaper. En bra språkutbildning är väldigt viktig, vilket lyftes fram både i det teoretiska resonemanget och av workshopdeltagarna. Workshopdeltagarna poängterade att det behöver finnas språkutbildning på olika nivåer så att så många som möjligt skall få ut så mycket som möjligt av undervisningen. Detta betyder att man bör ta i beaktande olika specialgrupper med olika behov då utbildningen för nyinflyttade planeras. Utbildning och sysselsättning går hand i hand i Finland, och ett bra sätt att lära sig språket är t.ex. via praktik på en arbetsplats. Då kan språkinläringen ske samtidigt som man kommer in på arbetsmarknaden. Detta betonades många gånger av workshopdeltagarna. Bristen på formell behörighet är ofta ett stort hinder för vuxna nyinflyttade då de skall ta sig in på arbetsmarknaden. Både i teorin och i workshopparna kom det fram att validering av både tidigare erfarenhet och utbildning är något man borde satsa på. På så sätt kan man lättare bygga på med vidareutbildning inom samma område i Finland.

Nyinflyttade föräldrar till barn i grundskolan bör få information om det finländska skol-systemet. Det är nödvändigt att föräldrarna är delaktiga i skolarbetet så att barnen har möjlighet att på riktigt kunna konkurrera med finländska barn om studieplatser senare i livet. Skolan är också den plats där barn naturligtast knyter kontakt med lokala ungdomar. Därför är det också viktigt att de nyinflyttade barnen trivs i skolan och att föräldrarna uppmuntrar dem. Dessa saker betonas både av workshopdeltagarna och i teorin.

Största hindret för en lyckad integration är att den nyinflyttade inte kan det lokala språket. Detta framgår av teorin och betonas av workshopdeltagarna. Utan gemensamt språk är möjligheterna att ta del av och vara delaktig i samhället mycket begränsade. Även om det är mycket viktigt att lära sig språket så fort som möjligt är det ännu viktigare att den nyinflyttade förstår all den information hen behöver ta del av för att kunna bli en del av samhället. För

detta behöver man ha tillgång till tolktjänster. Tolktjänster för nyinflyttade anses vara en mycket viktig faktor för att integrationen skall bli lyckad då den nyinflyttade behöver få information på sitt eget språk. Tolktjänsterna diskuterades sparsamt under workshopparna. De kom främst på tal under diskussionen om hälsa. Kanske var det så för att tolkning är en så självklar del av integrationsarbetet för dem som arbetar med integrationsfrågor.

För att tvåvägsintegrationen skall bli fungerande är det inte bara väsentligt att den nyinflyttade förstår den nya kulturen. Den nyinflyttade behöver också vara bevandrad i sin egen kultur och kunna sprida den bland lokalbefolkningen, så att lokalbefolkningen förstår vem som flyttat in i samhället och varför den nyinflyttade gör på ett visst sätt. Då kan man få till stånd en tvåvägsintegration. Detta anses både i teorin och av workshopdeltagarna vara viktigt för att man som nyinflyttad skall kunna bli accepterad i samhället och ha en chans att bli delaktig. Workshopdeltagarna underströk att speciellt barn i skolåldern behöver få undervisning i sin egen kultur, t.ex. inom ramen för hemspråksundervisning.

När man flyttar till ett nytt land behöver man självklart få information om vilka rättigheter och skyldigheter man har. Detta är teorin och workshopdeltagarna överens om. Man behöver också få den här informationen på ett språk som man förstår och på ett sådant sätt att man förstår vad informationen betyder. Varje myndighet som erbjuder service i samhället måste förstå hur viktigt det är att den nyinflyttade får information om dess tjänster. Workshopdeltagarna poängterade att man som nyinflyttad behöver få information om alla områden i begreppsramen, och för att kunna förmedla informationen behövs tolkningstjänster.

En del av dessa informationstjänster bör enligt workshopdeltagarna skötas av särskilt utsedd personal i kommunen som hjälper de nyinflyttade att navigera i samhället och informerar om rättigheter och skyldigheter. Enligt teorin behöver man som nyinflyttad också få hjälp av någon med att ta kontakt med rätt myndighet i ett visst ärende. Enligt workshoppen kan detta ske genom gruppverksamhet eller genom lågtröskelservicepunkter där många olika aktörer, både myndigheter och tredje sektorns aktörer, kunde samlas under ett och samma tak och erbjuda service till nyinflyttade. Ett annat sätt att få ut information om samhället till nyanlända kan enligt workshopdeltagarna vara via erfarenhetsexperter i olika etniska föreningar. Detta kunde vara ett sätt för nyinflyttade att få naturlig kontakt med landsmän och andra i samma situation som en själv då sociala band anses vara en viktig del av integrationen.

De sociala kontakterna med ursprungsbefolkningen i det land man flyttat till anses ändå vara avgörande för hur integrationen lyckas, då de nyinflyttade genom dessa kontakter har större chans att lära sig språket, hitta sysselsättning och bli delaktig i samhället. Fritidsintressen med deltagare från både ursprungsbefolkningen och nyinflyttade har visat sig vara ett bra sätt att naturligt bygga sociala broar, både enligt det teoretiska resonemanget och workshopdeltagarna. Dessa lyfte särskilt fram vänfamiljerna som en resurs när det gäller att knyta kontakter mellan de nyinflyttade och lokalbefolkningen. Workshopdeltagarna efterlyste mera samarbete mellan kommunerna och tredje sektorn för att främja de sociala broarna.

Både den fysiska och den psykiska hälsan är något som både teorin och workshopdeltagarna lyfter upp som viktiga aspekter att beakta för att det skall bli en lyckad integration för de nyinflyttade. De nyinflyttade behöver få mycket information inom detta område, både för att förstå hur systemet fungerar men också för att förstå den finländska synen på hälso- och sjukvård, speciellt då det handlar om psykisk hälsa. Kulturella skillnader kan bli en avgörande faktor för hur bra den nyinflyttade upplever att hen får hjälp i hälsofrågor och i förlängningen hur bra integrationen lyckas. Enligt teorin och workshopdeltagarna är kulturkompetens inom hälsovården väldigt viktig. Workshopdeltagarna påpekade att de hade märkt att just förståelse för hälsovård och hälsolära kan vara ganska bristfällig bland nyinflyttade. Eftersom hälsa överlag är ett känsligt ämne för många bör bemötandet från personal inom hälso- och sjukvård vara anpassat till denna situation. Personalen behöver ha förståelse för att alla nyinflyttade inte ser på hälsa på samma sätt som finländare i allmänhet gör.

Det som många nyinflyttade bär med sig i sitt mentala bagage är ett otryggt boende. För att den nyinflyttade skall ha möjlighet att känna sig trygg i det nya landet och hitta ett stabilt boende behöver det finnas tillgång till tryggt boende i kommunen i lämplig prisklass. För att få till en tvåvägsintegration behöver det finnas möjlighet att blanda ursprungsbefolkning och nyinflyttade i olika bostadsområden. På detta sätt kan man naturligt möta varandra. Workshopdeltagarna förespråkade samlingspunkter där alla som bor i ett visst område kan samlas. För att detta skall kunna bli möjlighet behövs en fungerande kollektivtrafik, också på landsbygden. För att undvika felaktig användning av bostäder bland nyinflyttade och i förlängningen missnöje från grannarnas sida bland ursprungsbefolkningen föreslog workshopdeltagarna att kommunala bostadsbolag skulle anställa boenderådgivare som kunde ge

information och rådgivning om boende åt nyinflyttade, men också dela med sig av kunskap och erfarenheter om de nyinflyttades kultur bland lokalbefolkningen.

Resultatet av workshopparna stämmer bra överens med de teoretiska slutsatserna. I det teoretiska resonemanget tar man fasta på mera allmänna konstateranden gällande vilka tjänster som behövs i ett samhälle för att en nyinflyttad skall kunna bli integrerad i samhället. Resultaten från workshopparna utgår från samma allmänna konstateranden, men resultatet är mera fokuserat på detaljer och anpassat till österbottniska samhällen. På forskningsfrågan vad är god integration fås svaren endast genom teorin. I workshopparna diskuterades denna fråga väldigt lite, eftersom man kan anta att alla workshopdeltagare tog för givet att de hade samma syn på vad god integration innebär. Fokuset i workshopparna låg till största delen på att komma på olika sätt att nå det för deltagarna självklara målet, god integration.

9 Sammanfattning av enkätfrågorna

När jag hade gjort ett utkast till enkät utgående från de resultat jag fick fram genom workshopparna sammankallade jag en referensgrupp som bestod av representanter från beställaren, en representant från kommunerna som skall svara på enkäten samt en sakkunnig i integrationsforskning. Referensgruppens uppgift var att komma underfund med om de föreslagna enkätfrågorna svarade på det behov av information om kommunernas servicestruktur som den nya enkäten skall ge. Enkäten kan studeras i bilaga 3.

Jag presenterade en enkätfråga åt gången för referensgruppen, och varje enkätfråga analyserades noggrant. Frågorna är indelade i sju olika underrubriker: ordnande av kommunens integrationstjänster, språk och kulturkompetens, utbildning, sysselsättning, boende, sociala kontakter och välmående. Ager och Strangs begreppsram (se sidan 7 i detta arbete) ligger som grund för indelningen av frågorna i enkätens underrubriker, men vissa av kategorierna i begreppsramen är inbakade i de andra underrubrikerna då det var svårt att forma frågor endast utgående från kategorierna. Ett exempel som kan nämnas är säkerhet och stabilitet. Denna kategori i begreppsramen kan man anta ingår i flertalet av de andra kategorierna, t.ex. boende men också välmående.

Frågorna är i huvudsak uppbyggda med svarsalternativ, men svarsalternativen kan se helt olika ut beroende på frågan. Vissa frågor har ja och nej som svarsalternativ medan andra har flervalssvar och vissa svar mäter en nivå på servicen som finns i kommunen. Utöver dessa finns också några öppna frågor. De öppna frågorna är ändå vinklade så att det inte skall finnas så mycket utrymme för tolkning av den som svarar på enkäten. Målet var att alla frågor skulle få svarsalternativ, men detta visade sig vara väldigt svårt att genomföra då frågorna formulerades om i referensgruppen. De öppna frågorna kan ändå ganska lätt jämföras med varandra, dels beroende att de är så få till antalet, dels beroende på hur de är ställda.

9.1 Ordnande av kommunens integrationstjänster

Den första kategorin frågor handlar om vilka integrationstjänster kommunen erbjuder. Denna underrubrik finns inte med som en kategori i begreppsramen, men den behövs då enkäten skall svara både på vilka tjänster det finns som är specifikt riktade till invandrare och också på hur man inom de tjänster som finns till för alla invånare i en kommun tar invandrare i beaktande. Denna rubrik kan också jämföras med sociala länkar då det handlar om vilken kontakt den nyinflyttade har med myndigheter och andra offentliga tjänster och aktörer.

Av första underrubriken vill NTM-centralen alltså få fram vilka tjänster man tillhandahåller i kommunen. Det handlar om tjänster som är riktade specifikt till invandrare, om hur och vem som upprätthåller dessa tjänster, om vem som utvecklar dem och på vilket sätt tjänsterna tas i beaktande i kommunens strategiska arbete. Resultatanalysen visar att det är till nytta för integrationen att det finns tjänster som uttryckligen riktar sig till nyinflyttade, så att de snabbare lär sig navigera i det samhälle de kommit till. Därför vill man veta om kommunen erbjuder tjänster speciellt för invandrare.

Man vill också veta vem i kommunen som är ansvarig för kommunens integrationsprogram och uppföljningen av detta samt om det i kommunen finns anställda med invandrabakgrund som jobbar med integration, då ett sådant personalarrangemang främjar tvåvägsintegrationen. Anställda med invandrabakgrund är också värdefulla för att de kan fungera som erfarenhetsexperter och ge väsentlig information om hur man kunde få ut information till invandrare på ett bra sätt. Med invandrabakgrund menas i detta fall personer som flyttat till Finland och

tidigare varit i samma situation som de nyinflyttade är idag. Integrationspersonalens kunskande och upprätthållande av deras sakkunskap i integrationsfrågor är viktig för att de nyinflyttade skall få rätt information. Därför finns frågor om personalens utbildning och samarbete mellan kommunerna med i enkäten.

Eftersom informationen om rättigheter och skyldigheter i ankomstschedet är speciellt väsentliga för att man skall ha en chans att bli en del av ett nytt samhälle och förstå vart man kommit lyfts också denna fråga upp i enkäten. Frågan finns med för att säkerställa att de nyinflyttade får tillräckligt med information i ankomstschedet och för att kommunerna skall överväga om rätt instans ger tillräckligt med information till sina nya invånare. Resultatanalysen visar att ett sätt att nå ut till alla invandrare i kommunen är lågtröskelservicepunkter, och därför finns frågor om detta med i enkäten.

9.2 Språk och kulturkompetens

Följande underrubrik är språk och kulturkompetens, vilket också ingår som en kategori i Ager och Strangs begreppsram (se sidan 7 i detta arbete). Frågorna om språk och kulturkompetens handlar om hur man använder sig av tolktjänster i kommunen, om det är möjligt att integreras på båda inhemska språken i kommunen och hur skolorna i kommunen har ordnat hemspråksundervisningen och religionsundervisningen för invandrabarn. Frågorna behandlar också ämnet kulturkompetens. Eftersom bristfällig kunskap i det lokala språket kan ses som det största hindret för integration är användningen av tolktjänster speciellt viktig i ankomstschedet, i synnerhet då information skall förmedlas. Därför ställs frågor om vilken typ av tolktjänster som används och vilken information man har om de tolkar som anlitas, detta för att säkerställa att informationen förmedlas på rätt sätt mellan de nyanlända och de myndigheter de möter.

Eftersom det enligt resultatanalysen är väldigt svårt att hitta en plats i samhället utan att kunna det språk som talas på den ort där man bor är det viktigt att man lär sig det språket så fort som möjligt. Många kommuner i Österbotten är tvåspråkiga, och därför behöver det finnas möjlighet att lära sig både finska och svenska. Om man väljer att integreras på minoritetsspråket i kommunen är det viktigt att ta reda på om man kan få service på detta språk i kommunen. Därför tar enkäten upp frågor om tvåspråkigheten i kommunerna.

För att tvåvägsintegrationen skall bli möjlig behöver man som nyinflyttad vara medveten om den egna kulturen och kunna det egna språket bra. Enligt resultatanalysen är det därför viktigt att invandrabarn också får undervisning i sitt eget språk och sin egen kultur i skolan. I enkäten finns frågor om hemspråksundervisning och religionsundervisning samt frågor om vem i kommunen som beslutar om denna undervisning och hur den uppföljs. För att man inom informationstjänsterna för invandrare skall kunna ge ut information på ett sätt som kan förstås av en nyinflyttad behöver personal inom alla sektorer som kommer i kontakt med invandrare besitta en viss kulturkompetens, speciellt då det enligt resultatanalysen handlar om hälsovård. Eftersom erfarenhetsexperter har visat sig vara till nytta i integrationsarbetet finns två frågor om användningen av dessa i integrationsarbetet, speciellt med tanke på deras kulturkompetens och deras insats i planeringen av integrationsarbetet.

9.3 Utbildning

Frågorna om språk och kulturkompetens tangerar också följande underrubrik som är utbildning. Frågorna under denna rubrik handlar om att ta reda på tillgången till förberedande undervisning i grundskolan och på andra stadiet samt vilken typ av språkutbildning det finns för vuxna invandrare i kommunen. Eftersom man som nyinflyttad har rätt att välja på vilket språk man vill integreras lyfts hemkommunens tillgång på småbarnspedagogik och förberedande grundskoleundervisning på båda inhemska språken upp. Man vill också ta reda på om invandrabarn beaktas särskilt på något sätt, såväl i småbarnspedagogiken som i den grundläggande undervisningen, speciellt med tanke på de barn och ungdomar som inte hinner tillgodogöra sig tillräckliga språkkunskaper. I resultatanalysen kan man se att det skulle finnas ett behov av större samarbete mellan föräldrar och skola då det gäller invandrabarn. Därför finns en fråga om föräldragrupper med i enkäten.

När frågorna till enkäten gicks igenom diskuterades skillnaderna i kunskapsnivå mellan invandrarungdomar och infödda ungdomar ingående. Också orsakerna till att invandrarungdomar i större utsträckning väljer en lägre utbildning än finländska ungdomar diskuterades. Eftersom många invandrabarn hoppat in i det finländska skolsystemet mitt i sin skolgång kan dessa ungdomar behöva ett repetitionsår innan de söker sig vidare till andra stadiets utbildning. Därför har enkäten en fråga om ungdomarna har tillgång till tionde skolåret. Följande frågor

i enkäten gäller tillgången till andra stadiets utbildning på orten samt tillgången till förberedande gymnasie- och yrkesundervisning.

Eftersom resultatanalysen visar att information om samhället är avgörande för att integrationen skall bli lyckad behöver de nyinflyttade få ingående information om samhället och egentligen om alla de områden som ingår i begreppsramen (se sidan 7). Detta kan med fördel göras i grupp. Samhällsorienteringskurser på de nyinflyttades modersmål är ett bra komplement till den information som var och en myndighet ger om sitt eget område. Frågor om samhällsorienteringskurser finns därför med i enkäten. Eftersom det största hindret för integration är svårigheten att förstå det lokala språket är det också viktigt att det finns undervisning för både barn och vuxna i samhällen där det bor nyinflyttade. För att man skall kunna nå ut på arbetsmarknaden är språkundervisningen det första steget, och den bör enligt resultatanalysen planeras så att alla kan ta del av den, oberoende av tidigare utbildning.

9.4 Sysselsättning

Den fjärde underrubriken är sysselsättning och den ingår också i begreppsramens rubricering resultat och metoder. Angående hur man i kommunen särskilt beaktar att invandrare ska få sysselsättning ställs frågor om vilka branscher som erbjuder arbetsprövningsplatser och läroavtalsutbildningar. Dessutom ställs det frågor om det i kommunen finns sysselsättning inom branscher där man som anställd inte kräver välutvecklade språkkunskaper. Enligt resultatanalysen behöver de nyinflyttade få information, vägledning och verktyg för att kunna ta sig in på den finländska arbetsmarknaden. De behöver få bekanta sig med vilka typer av arbetsplatser det finns och inom vilka branscher det finns jobb. De behöver också få bekanta sig med hur det i praktiken fungerar på en arbetsplats. Praktikperioder, arbetsprövning och läroavtalsutbildningar är bra sätt att ta sig in på arbetsmarknaden, både för att få bekanta sig med den och även för att visa vad man går för.

Enkätfrågorna fokuserar på hur bra tillgång det finns på praktik-, arbetsprövnings- och läroavtalsplatser inom olika branscher. Det är tänkt att man inom branscherna kan kvalificera sig för vilken position som helst. T.ex. inom industrin kan man få praktikplats inom allt från produktion till försäljning, marknadsföring, logistik och ekonomi. Branscherna utvärderas på skalan 1–3, med 1 som bra tillgång på platser, 2 viss tillgång och 3 enstaka platser. Genom

enkäten vill man också få fram om det i kommunen finns branscher som tar emot praktikanter eller motsvarande med låga språkkunskaper. Med enkäten vill man också ta reda på hur man i kommunerna tar i beaktande alla nyinflyttade då det gäller sysselsättning, även dem som hör till specialgrupper som kanske är mera svårssysselsatta än andra p.g.a. specialbehov, t.ex. hemmamammor.

9.5 Boende

Boende är följande underrubrik i enkäten. Genom frågorna vill man ta reda på om det t.ex. finns fungerande kollektivtrafik i alla delar av kommunen så att man kan placera nyanlända kvotflyktingar på olika platser i kommunen och undvika boendekoncentreringar i vissa kommundelar. Under underrubriken boende ställs också frågan hur man i kommunen jobbar för att upprätthålla goda relationer mellan olika befolkningsgrupper.

För att lyckas uppnå tvåvägsintegration i ett samhälle behöver man enligt resultatanalysen blanda ursprungsbefolkning och nyanlända i alla bostadsområden. I enkäten ställs frågan hur man beaktar detta i kommunen och om det finns utmaningar i denna fråga. För att man skall kunna placera nyanlända kvotflyktingar i alla kommundelar behövs det en fungerande kollektivtrafik, så att de nyanlända skall kunna delta i t.ex. utbildning och fritidsverksamhet som inte ordnas just i den kommundel de själva bor i.

För att både nyinflyttade och ursprungsbefolkning skall kunna känna sig säkra i det samhälle där de bor behöver samspelet mellan dem fungera. För att förebygga missnöje med det man inte riktigt känner till behöver man försöka upprätthålla goda relationer mellan de olika befolkningsgrupperna. Resultatredovisningen påvisar att man kunde anställa en boenderådgivare som kunde ge de nyinflyttade information och rådgivning gällande boende. Boenderådgivaren kunde också öka förståelsen och kunskapen om de nyinflyttade bland ursprungsbefolkningen. Av denna orsak ingår det en fråga om boenderådgivare i enkäten. Resultatredovisningen påvisar också ett behov av naturliga samlingspunkter för alla invånare i kommunen, där man kan blanda olika befolkningsgrupper. Hur man skapar dessa samlingspunkter och hur man upprätthåller goda relationer mellan de olika befolkningsgrupperna vill man också få svar på i enkäten. Kategorin säkerhet och stabilitet räknas in i underrubriken boende då denna kategori är så nära sammanlänkad med boende.

9.6 Sociala kontakter

Genom frågor inom underrubriken sociala kontakter undersöks föreningarnas roll då det gäller integration av nyanlända i kommunen. Där ställs också frågor om vilken annan typ av verksamhet som främjar sociala kontakter med särskild fokus på invandrares behov det finns i kommunen. Sociala band, sociala broar och sociala länkar är alla viktiga för en nyinflyttads integrationsprocess. Sociala band behöver upprätthållas till landsmän för att bevara kulturen, sociala broar behöver byggas till ursprungsbefolkningen i det nya landet så att man hittar nya sammanhang. Sociala länkar till myndigheter och annan service bör finnas så att man vet hur man får tag i den service man behöver.

I enkäten frågar man om det finns invandrarföreningar i kommunen och vad syftet med deras verksamhet är. De här frågorna ställs för att få reda på det i kommunen finns aktörer som understöder att de sociala banden upprätthålls då dessa är så viktiga för integrationen. De sociala broarna undersöks i enkäten genom att ta reda på om det finns föreningar som aktivt försöker nå ut till nyinflyttade, vilken tillgång man har på vänfamiljer samt om det finns någon annan typ av gruppverksamhet som stöder sociala broar. Föreningsliv och vänfamiljsverksamhet har båda enligt resultatredovisningen visat sig vara effektiva sätt för den nyinflyttade att bli en del av samhället.

I kategorin sociala kontakter ingår det inga frågor om de sociala länkarna. Referensgruppen ansåg att de sociala länkarna är en så stor del av det integrationsarbete som görs i kommunerna att man därför valde att placera dem under en helt skild underrubrik, som är den första i enkäten, Ordnande av kommunens integrationstjänster.

9.7 Välmående

Enkätens frågor med koppling till begreppsramens kategori välmående (se sidan 7) handlar i hög grad om vem som informerar om hälsovårdstjänsterna för nyanlända och hur informationen om hälsovårdstjänster och hälsa över lag är uppbyggd i kommunen. Enkäten berör också på vilket sätt invandrare beaktas särskilt i de hälsovårdstjänster som kommunen tillhandahåller.

Både den fysiska och den psykiska hälsan är viktiga för att integrationen skall kunna bli lyckad. Om man har svåra hälsoproblem är det svårt att kunna fokusera på något annat än just hälsan, men fokusera på mycket annat än hälsan måste man göra för att kunna lyckas med att bli integrerad. Informationen om hur hälsovården är uppbyggd och hur synen på hälsa ser ut i Finland är enligt resultatredovisningen speciellt viktiga pusselbitar när det gäller integration ur hälsosynvinkel. Därför är det mycket fokus på just informationen om hälsovårdstjänsterna i enkäten. Det var mycket svårt att få fram svarsalternativ på frågorna till denna underrubrik eftersom svaren kan variera i hög grad. Därför finns undantagsvis många öppna frågor under denna underrubrik. Enkätfrågorna gäller också hur informationsspridningen om hälsovårdstjänsterna i kommunen är organiserad och om man överhuvudtaget har kommit överens om hur denna information sprids olika sektorer emellan.

Enligt resultatredovisningen är kulturkompetens inom hälsovården mycket viktig för att den nyinflyttade skall kunna kommunicera med hälsovårdspersonalen och redogöra för sitt problem så att personalen som tar emot förstår vad saken gäller. Kulturkompetens behövs också så att den nyinflyttade förstår hur man inom den finländska hälsovården ser på specifika hälsoproblem och hur man får hjälp. Därför ställer enkäten frågor om kommunikationen mellan vårdare och patient och en fråga om patientens delaktighet i vården. En fråga om hur man informerar om förebyggande hälsovård och hur invandrare tas i beaktande i denna ingår också, eftersom kunskap om den förebyggande hälsovården enligt resultatredovisningen kan anses vara rätt bristfällig bland många nyinflyttade.

Den sista frågan i enkäten är en fråga om nyinflyttades psykiska hälsa och om man tar denna hälsa i beaktande på något särskilt sätt inom hälsovården i kommunen. Frågan ingår i enkäten eftersom man i resultatredovisningen ser att speciellt den psykiska hälsan är något som de nyinflyttade ofta saknar kunskap om och eftersom detta enligt referensgruppen är ett problem som är ganska utbrett bland speciellt kvotflyktingar.

10 Sammanfattning och konklusion

Syftet med detta examensarbete var att skapa en enkät för NTM-centralen, som med hjälp av enkäten vill undersöka hur väl förberedd en kommun är att ta emot kvotflyktingar. För att enkäten skulle kunna skapas krävdes svar på följande frågor:

- Vad är god integration?
- Hurudana tjänster behövs för att svara mot förutsättningar/hinder för integration?

Om tjänster för integration finns i en kommun borde det alltså betyda att kommunen skall svara mot behovet av tjänster, så att nyanlända kan tillgodogöra sig tjänsterna för att lyckas bli integrerade i samhället. Syftet med examensarbetet var att skapa ett sätt att mäta om de integrationstjänster som redan finns i kommunen svarar mot de optimala integrationstjänster som borde finnas i en kommun som tar emot kvotflyktingar. Enkäten skall fungera som mätare av detta och svara på min tredje forskningsfråga, hur kan man undersöka hur de nuvarande tjänsterna i kommunerna svarar mot de tjänster som kan anses vara optimala integrationstjänster? Dessutom skall enkäten ställa frågor om vilka befintliga nätverk i kommunen de nyanlända kan dra nytta av.

Svaret på den första forskningsfrågan "Vad är god integration", fås endast med hjälp av teoretiska resonemang. Vad god integration är anknyter till ett flertal faktorer med vilka man kan mäta hur bra integrationen lyckats. Faktorerna utgår från Ager och Strangs begreppsram (se sidan 7 i detta arbete) och kan sammanfattas som hälsa, boende, uppnående av hemtrevnadskänsla, språk och samhällsutbildning samt sysselsättning. En nyanländ behöver känna till sina rättigheter och hur man får tillgång till dem. Man behöver få lära sig det språk som pratas, eller åtminstone förstå det som sägs och göra sig förstådd, vilket också är nyckeln till utbildning och i förlängningen till sysselsättning, kännedom om kultur och ett socialt sammanhang. Genom språk och sociala relationer kan de nyanlända och lokalbefolkningen också lyckas skapa den tvåvägsintegration som behövs för trygghetskänsla och bättre hälsa. Definitionen av god integration var något som diskuterades väldigt sparsamt under de workshoppar som hölls. Man kan kanske anta att begreppet god integration är något så centralt och självklart för alla som jobbar med integration att man inte behöver diskutera det. Eftersom workshopdeltagarna kände varandra sedan tidigare och har jobbat tillsammans förr kan man anta att de visste att alla har rätt lika syn på vad integration är.

Svaret på den andra forskningsfrågan, hurdana tjänster som behövs för god integration, kan man få både via teorin och workshopparna, som arbetade utgående från fokusgruppmetodens logik. Utgående från teorin kan man anta att de tjänster som behövs för att integrationen skall bli lyckad är informationstjänster om rättigheter och skyldigheter inom alla områden i begreppsramen. Den nyinflyttade behöver få vägledning i hur utbildningen och arbetslivet ser ut för att ha en chans att hitta en lämplig sysselsättning. Den nyinflyttade behöver också språk- och kulturkunskaper för att hitta vägar att lära sig mera om både språket och kulturen genom nätverk. Från workshopparna kom också tre huvudsakliga svar på vilka tjänster som behövs för att integrationen skall bli lyckad, och det resultatet stämde väl överens med teorin. Det första som behövs för att integrationen skall bli lyckad är informations- och rådgivningstjänster om rättigheter och skyldigheter gällande boende, utbildning, sysselsättning och hälsa. Det andra är språkundervisning, men också övrig utbildning anpassad till den enskilda individens nivå. Den tredje faktorn som behövs för att integrationen skall bli lyckad är en tjänst som man inte kan skapa men som behöver finnas i samhället för att integrationen skall bli lyckad, nämligen sociala kontakter. Genom sociala kontakter har man möjlighet att öva språket, hitta en sysselsättning och bli delaktig i samhället.

10.1 Kritisk granskning

Det som kunde ha gjorts bättre i detta examensarbete var insamlingen av data. Det var väldigt svårt att göra en resultatredovisning av workshopparna då jag endast hade fört anteckningar. Det skulle ha varit till fördel att banda eller filma workshopparna för att kunna göra en noggrannare resultatredovisning. Dock var gruppen väldigt enig om de förslag på tjänster som kom fram och förslagen fick alltid gehör bland de andra deltagarna i workshoppen. Det var däremot inte möjligt att få fram exakt hur många som understödde ett visst förslag, men det är kanske inte heller det viktigaste i resultatredovisningen.

För att eventuellt få fram ett annat resultat från workshopparna kunde man ha använt sig av en bredare sammansatt workshopgrupp. Gruppen som arbetade var väldigt homogen och ganska liten. Svaren blev väldigt likriktade och kanske inte så nyskapande. Istället för denna grupp kunde man ha valt representanter från alla kategorier i begreppsramen, representanter som är anställda i varje kommun. Ett sådant förfaringssätt kunde kanske ha gett ett annat och

bredare resultat som svar på frågan vilka tjänster man anser att behövs i kommunen för att integrationen skall bli lyckad. Workshopparna skulle då ha blivit betydligt större och det skulle ha varit svårt att få resultatet sammanfattat, men det skulle kanske ha gett ett bättre och mera representativt resultat.

När enkäten sedan utformades togs de resultat som framkommit i beaktande. Syftet med frågeställningarna i enkäten var att ta reda på hurdana informations- och rådgivningstjänster kommunen har inom boende, sysselsättning, utbildning och hälsa, alltså rådgivningstjänster som kan göra att integrationen blir lyckad. Finns det anpassad språkundervisning och annan utbildning? Finns det kontaktytor där man har chans att skapa sociala kontakter som de nyinflyttade kan ha nytta av i sin integrationsprocess? Målet var att skapa en så lättolkad enkät som möjligt, både för dem som skall svara på enkäten och för dem som skall tolka resultatet. Tanken var därför att alla frågor skulle ha svarsalternativ för att göra det så enkelt som möjligt att både svara och tolka resultatet. Detta lyckades tyvärr inte. Om detta är ett problem eller inte återstår att se då enkäten tas i bruk. Jag hade önskat att de öppna frågorna ännu skulle ha omarbetats så att man skulle ha fått fram svarsalternativ på dem.

Begreppet god integration kan i korthet beskrivas som ett samspel mellan den nyinflyttade och mottagarsamhället – ett samspel där alla i samhället kan mötas i olika sammanhang och kan interagera på så lika villkor som möjligt oberoende av ursprung. Lyckad integration kan också ses som ett samspel mellan alla kategorier i Ager och Strangs begreppsram, som har legat som grund för den teoretiska delen av detta examensarbete. Kategorierna i begreppsramen finns också representerade i enkäten. Utgående från kategorierna och teorierna bakom dem om vilka tjänster som behövs för att integrationen skall bli lyckad har det varit möjligt att utforma frågor som svarar på vilka tjänster kommunen erbjuder för nyanlända kvotflyktingar. För att få svar på vilka tjänster som behövs för att god integration skall kunna uppnås behövdes också en kombination av teori och kartläggning av det behov av tjänster som önskas, vilket kom fram i workshopparna som hölls inför utformandet av enkäten. Jag anser att forskningsfrågorna har besvarats då enkäten har kunnat konstrueras utgående från de teorier som tidigare forskning har gett. Vidare forskning inom området kunde vara att inte bara ta reda på *om* de integrationsfrämjande tjänsterna finns, utan *hur bra* de fungerar i praktiken. Det skulle mäta nivån på de tjänster som kommunerna erbjuder och hur väl dessa tjänster är anpassade för nyanlända.

Referenser

- Ager, A. & Strang, A., 2008, Understanding Integration: A Conceptual Framework. *Journal of Refugee Studies*, 21 (2), 166–191
- Ahrne, G. & Svensson, P., 2015, *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber
- Alencar, A. & Tsagkroni, V., 2019 Prospects of Refugee Integration in the Netherlands: Social Capital, Information Practices and Digital Media. *Media and Communication*, 7 (2), 184–194
- Arbets- och näringsministeriet [u.å.], Att komma överens om kommunplatser stöder en smidig förflyttning till kommunen Hämtad 23.2.2020 från <https://kotouttaminen.fi/sv/-att-komma-overens-om-kommunplatserna>
- Arbets- och näringsministeriet, 2013, *Maahanmuuttajabarometri 2012*, Helsingfors: Arbets- och näringsministeriet
- Berntson, E., Bernhard-Oetel, C., Hellgren, J., Näswall, K. & Sverke, M., 2016, *Enkätmetodik*. Stockholm: Natur och Kultur
- Castaneda, A. & Kuusio, H., 2019 *Sosiaalinen hyvinvointi kotoutuminen ja terveys sekä näiden väliset yhteydet Suomen ulkomailla syntyneessä väestössä*. Helsingfors: Arbets- och Näringsministeriet
- Cetin, M. 2019, Effects of Religious Participation on Social Inclusion and Existential Well-Being Levels of Muslim Refugees and Immigrants in Turkey. *The international Journal for the Psychology of Religion* 2019, 29 (2), 64–76
- European Migration Network, 2009, Annual Report on Migration and International Protection Statistics 2009 – Finland, Hämtad 10.1.2021 från http://www.emn.fi/files/471/FI_Annuat_Report_on_Migration_and_Int_Prot_Statistics_2009.pdf
- Europeiska Migrationsnätverket, 2020, Nyckeltal om immigration 2019, Hämtad 10.1.2021, från http://www.emn.fi/files/2061/EMN_tilastokatsaus_2019_SV_FINAL4.pdf

Finlands grundlag 1999/731 Hämtad 12.1.2021 från

<https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1999/19990731>

Helander, M., 2015, *Kan vi stå till tjänst? Integration på svenska i Finland*. Helsingfors:

Svenska Kulturfonden

Hiitola, J., Anis, M. & Turtiainen, K., 2018, *Maahanmuutto, palvelut ja hyvinvointi-*

Kohtaamisissa kehittyviä käytäntöjä. Tammerfors: Vastapaino

Hyökki, L., 2019, *Sosiokulttuurisen tiedon ja tunnustuksen rooli kaksisuuntaisessa kotoutumi-*

sessä: Esimerkkinä musliiminaisten päähuivin käyttö. Helsingfors: Arbets- och

näringsministeriet

Inrikesministeriet, [u.å.], En flykting flyr undan förföljelse i sitt hemland. Hämtad 23.2.2020

från <https://intermin.fi/sv/ansvarsomraden/migration/asylsokande-och-flyktingar>

Inrikesministeriet, 2019, Finland tar emot 850 flyktingar i flyktingkvoten 2020. Hämtad

23.2.2020 från [https://intermin.fi/sv/artikeln/-/asset_publisher/suomi-vastaanottaa-](https://intermin.fi/sv/artikeln/-/asset_publisher/suomi-vastaanottaa-850-pakolaista-vuoden-2020-pakolaiskiintiossa)

[850-pakolaista-vuoden-2020-pakolaiskiintiossa](https://intermin.fi/sv/artikeln/-/asset_publisher/suomi-vastaanottaa-850-pakolaista-vuoden-2020-pakolaiskiintiossa)

Jacobson, D.I., 2007, *Förståelse, Beskrivning och Förklaring – Introduktion till samhällsveten-*

skaplig metod för hälsovård och socialt arbete. Lund: Studentlitteratur

Jurkova, S., 2014, The Role of Ethno-Cultural Organizations in Immigrant Integration: A Case

Study of the Bulgarian Society in Western Canada, *Canadian Ethnic Studies/Études*

ethniques au Canada, 46 (1), 23–44

Kauppinen, T. M., 2019, *Maahamuuttajien asuinolot ja segregatio*. Helsingfors: Arbets- och

Näringsministeriet

Kazi, V., Alitolppa-Niitamo, A. & Kaihovaara, A., 2019, *Kotouttamisen kokonaiskatsaus 2019-*

Tutkimusartikkeleita kotoutumisesta. Helsingfors: Arbets- och näringsministeriet

Kazi, V., Kaihovaara, A. & Alitolppa-Niitamo, A., 2019, *Kotouttamisen kokonaiskatsaus 2019;*

Indikaattoritietoa kotoutumisesta. Helsingfors: Arbets- och näringsministeriet

Keskinen, s., Vuori, J. & Hirsiaho, A., 2012, *Monikulttuurisuuden sukupuoli: kansalaisuus ja*

erot hyvinvointiyhteiskunnassa. Tammerfors: Tampere University Press

- Kokkonen, L., Pöyhönen, S., Reiman, N. & Lehtonen T., 2019, *Sosiaaliset verkostot ja kielenoppiminen: kohti uutta ajattelua kotoutumiskoulutuksessa*. Helsingfors: Arbets- och näringsministeriet.
- Korhonen, V. & Puukari, S., 2013, *Monikulttuurinen ohjaus- ja neuvontatyö*, Jyväskylä: PS-kustannus
- Kuusio, H., Seppänen, A., Jokela, S., Somersalo, L. & Lilja, E., 2020, *Ulkomaalaistaustaisten terveys ja hyvinvointi Suomessa-FinMonik-tutkimus 2018–2019*, Helsingfors: Institutet för Hälsa och Välfärd
- Lag om främjande av integration 2010/1386 Hämtad 12.1.2021 från <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2010/20101386>
- Lag om grundläggande utbildning 1998/628 Hämtad 12.1.2021 från <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1998/19980628>
- Lag om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete 2018/719 Hämtad 12.1.2021 från <https://finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2018/20180719>
- Larja, L., 2019, *Maahanmuuttajanaiset työmarkkinoilla ja työmarkkinoiden ulkopuolella*. Helsingfors: Arbets- och näringsministeriet
- Lewis, J. L., 2020, Social Capital: Supportive of Bhutanese Refugees' Integration in the United States. *Journal of International Migration and Integration*. 22, 333–345.
- Medborgarskapslag 2003/359 Hämtad 12.1.2021 från <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2003/20030359>
- Migrationsverket, 2020, *Språkkunskap*. Hämtad 20.2.2020 från <https://migri.fi/sv/sprakkunskaper>
- Migrationsverket, 2021a, *Kvotflyktingar*. Hämtad 7.1.2021 från <https://migri.fi/sv/kvotflyktingar>
- Migrationsverket, 2021b, *Ordlista*. Hämtad 10.1.2021 från <https://migri.fi/sv/ordlista>

- Närings-, trafik- och miljöcentralen, 2019, *Kotouttamispalveluiden tilannekuvakysely 2019*.
Närings-, trafik- och miljöcentralen
- Rasilainen, L., 2016, *Kotoutuminen Kuntoon! – Ehdotuksia kotoutumista tukevan koulutuksen parantamiseksi*. Helsingfors: Vihreä Sivistysliitto
- Ronkainen, R. & Suni, M., 2019, *Kotoutumiskoulutus kielikoulutuksena: Kehityslinjat ja työelämäpainotus*. Helsingfors: Arbets- och näringsministeriet
- Sandman, L. & Kjellström, S., 2018, *Etikboken – Etik för vårdande yrken*. Lund: Studentlitteratur
- Statistikcentralen, 2019, Antalet personer med utländsk bakgrund översteg 400 000, Hämtad 10.1.2021 från https://www.stat.fi/til/vaerak/2018/02/vaerak_2018_02_2019-06-19_tie_001_sv.html#:~:text=Enligt%20Statistikcentralen%20bodde%20402%20619,i%20slutet%20av%20%C3%A5r%202018.&text=Antalet%20personer%20med%20utl%C3%A4ndsk%20bakgrund%20i%20f%C3%B6rsta%20generationen%2C%20dvs.,f%C3%B6rda%2C%20uppgick%20till%2067%20205.
- Statsrådet, 2020, Tilläggsresurser för bekämpning av människohandel i budgeten för 2021 Hämtad 7.1.2021 från <https://valtioneuvosto.fi/sv/-/1410869/tillaggsresurser-for-bekampning-av-manniskohandel-i-budgeten-for-2021>
- Sundbäck, L., 2017, *Är integrationsspråket individens, kommunens eller statens val? - Slutrapport över projektet Integration på svenska vid Kommunförbundet*. Helsingfors: Kommunförbundet
- Turtiainen, K., 2012, *Possibilities of Trust and Recognition between Refugees and Authorities -Resettlement as a Part of Durable Solutions of Forced Migration*. Jyväskylä: University of Jyväskylä
- Utbildningsstyrelsen, (u.å), Nya modeller för genomförande av integrationsutbildning. Hämtad 2.2.2020 från <https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/nya-modeller-for-genomforande-av-integrationsutbildning-2017.pdf>

Utlänningslag 2004/301 Hämtad 12.1.2021 från

<https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2004/20040301>

Vuori, J., 2015, Kotouttaminen arjen kansalaisuuden rakentamisena. *Yhteiskuntapolitiikka* 80:4

Walker, R., Koh, L., Wollersheim, D., & Liamputtong, P., 2015, Social connectedness and mobile phone use among refugee women in Australia. *Health and Social Care in the Community*, 23 (3), 325–336

Bilagor

Annika Häger

Opinnäytetyön tilaus

Kotoutumisen ja kotouttamisen tilannekuva Pohjanmaan ELY-keskusalueen kunnissa

Pohjanmaan ELY-keskus on sopinut korkeakouluopiskelija Annika Hägerin kanssa ylempään ammattikorkeakoulututkintoon kuuluvan opinnäytetyön teosta Pohjanmaan ELY-keskukselle. Opinnäytetyössä on tavoitteena luoda tulosityhteenvetona kyselypohja Pohjanmaan ELY-keskukselle, millä pystytään selvittämään alueen kuntien valmiutta pakolaisten vastaanottoon ja kotouttamiseen. Kyselyn muodostaminen perustuu aikaisempiin tutkimuksiin sekä erityisesti Ager & Strang kotoutumisen käsitteelliseen viitekehukseen.

Opinnäytetyölle perustetaan ohjausryhmä, jossa on edustus Pohjanmaan ELY-keskuksesta, Pietarsaaren seudulta, Vaasan kaupungilta, Pohjanmaan liitosta sekä Chydeniuksesta. Opinnäytetyö on tilaajalle maksuton.

Tavoitteena on, että opinnäytetyö valmistuu kevätkaudella 2020.

Yksikönpäällikkö

Hanna Auronen

Kotouttamis- ja nuorten palveluiden päällikkö

Emine Ehrström

Liitteet

Tutkimussuunnitelma

Jakelu

Pohjanmaan ELY-keskus johdon tuki

Tiedoksi

Kirjoita tähän

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen

Kotouttamispalveluiden tilannekuvakysely 2019

Pohjanmaan ELY-keskus kartoittaa kotouttamispalveluita ja kotouttamisen tilannekuvaava kunnissa. Lähetämme alueemme kunnille oheisen kyselyn. Tavoitteena on saada kattavampi yleiskuva kotouttamispalveluiden tilanteesta kunnissa.

Kyselyssä on erikseen mainittu pisteytettävät kohdat, joita hyödynnetään kiintiöpakolaisia saavien kuntien priorisoinnissa, jos kuntapaikkoja on enemmän kuin vastaanotettavia kiintiöpakolaisia.

Lisäksi kyselyn lopussa kartoitetaan asettautumispalveluiden tilaa sekä pyydetään palautetta ELY-keskuksen ja TE-toimiston kanssa tehtävästä viranomaisyhteistyöstä.

Kyselyä tullaan toteuttamaan säännöllisesti, jotta saamme myös seurantatietoa palvelujen kehittämisestä. Toivomme, että varaatte aikaa kyselyyn vastaamiseen.

Vastausaika päättyy xx.xx.2019 klo xx:xx

Lisätiedot, Emine Ehrström, emine.ehrstrom@ely-keskus.fi

1. Vastaaajan taustatiedot

Etunimi	<input type="text"/>
Sukunimi	<input type="text"/>
Asema organisaatiossa	<input type="text"/>
Sähköposti	<input type="text"/>
Kunta	<input type="text"/>

Kotouttamisen kehittäminen ja osaaminen

2. Kunnalla on voimassaoleva kotouttamisohjelma

Laki kotoutumisen edistämisestä 32 § Kunnan tai useamman kunnan yhdessä on laadittava kotoutumisen edistämiseksi ja monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi kotouttamisohjelma, joka hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja jota tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Ohjelma otetaan huomioon kuntalain (365/1995) 65 §:n mukaista talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa.

Arviointi 0-1

- 1 Kyllä
 0 Ei

3. Arvio kunnan kotouttamisohjelmasta kunnan toimintaa ohjaavana työkaluna. Miten kotouttamisohjelma kytkeytyy kunnan strategiseen suunnitteluun ja seurantaan?

Arviointi 0-5

---

4. Kunta on määritellyt kotouttamisen vastuutahon

Arviointi 0-1

- 1 Kyllä, minkä? _____
- 0 Ei

5. Kerro kolme kunnassa parhaiten toimivaa kotouttamisen osa-aluetta.

Ei pisteytystä.

---

6. Arvio kunnan tahtotilasta sitoutua pakolaisten vastaanoton ja kotouttamisen kehittämiseen pidemmällä aikavälillä (0 heikko, 10 erittäin korkea)

Pisteytys 0-5: 0-2 = 0; 3-4 = 1; 5-7 = 3; 8-10 = 5

0

7. Kerro kolme kunnassa eniten kehittämistä vaativaa kotouttamisen osa-aluetta

Ei pisteytystä.

---

8. Pakolaisten osallistaminen kotouttamista tukevan toiminnan suunnitteluun.

Pisteytys 0-2

- 2 Laaja-alaista osallistamista
- 1 Pientä osallistamista
- 0 Ei osallistamista

Kotouttamisen resursointi kunnassa

9. Kuinka suuri osa kunnalle maksettavasta laskennallisesta korvauksesta käytetään kotouttamispalveluihin?

Pisteytys: 0-5. 0 = 0-20% 1, 30-40% 2, 50-70% 3, 80-100% 5

10. Onko kunnalla pakolaisten vastaanottoon koordinaattori tai kotouttamisasioista vastaava nimetty työntekijä, ja millainen rooli hänellä on prosessissa?

Pisteytys 0-1

- 1 Kyllä, millainen? _____
- 0 Ei

11. Kerro tarkemmin kotouttamiskoordinaattorin tai kotouttamisasioista vastaavan työntekijän työnkuvasta?

Ei pisteytystä

---

12. Paljonko kotoutumisajalla olevia asiakkaita kunnassa on keskimäärin kotouttamistyötä päätyönään tekeillä (asiakas/ohjaaja)?

Ei pisteytystä

- 20-50
- 50-100
- 100-150
- 150-200

13. Onko kunta resursoinut ja valtavirtaistanut pakolaisten vastaanottoon liittyvää osaamista laaja-alaisemmin kunnan eri sektoreille?

Pisteytys 0-4

- 4 Kyllä, paljon
- 2 Kyllä, jonkin verran
- 0 Ei

14. Kunnan tekemä yhteistyö muiden kuntien kanssa kotoutumista edistävässä toiminnassa

Ei pisteytystä.

- Ei yhteistyötä
- Jonkin verran yhteistyötä yhden tai kahden kunnan kanssa. Yhteistyökunnat:
_____
- Jonkin verran yhteistyötä usean kunnan kanssa. Yhteistyökunnat:
_____
- Paljon yhteistyötä yhden tai kahden kunnan kanssa. Yhteistyökunnat:
_____
- Paljon yhteistyötä usean kunnan kanssa. Yhteistyökunnat:
_____

Koulutus- ja työllistymismahdollisuudet kunnassa

15. Kunnassa tarjolla oleva koulutustarjonta

Pisteytys 0-7

- 1 Työvoimakoulutuksena järjestettävä kotoutumiskoulutus

- 1 Aikuisten perusopetus
- 1 Luku- ja kirjoitustaidon koulutus
- 1 Lukioon tai ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus (LUVA, VALMA)
- 1 Vapaan sivistystyön järjestämä kokopäiväinen maahanmuuttajien koulutus (yli 25h/vk)
-
- 1 Vapaan sivistystyön järjestämä muu koulutus (esim. huomioiden kotona lapsiaan hoitavat vanhemmat)
- 1 Perusopetuksen valmistava opetus
- 0 Ei koulutusta tarjolla

16. Jatkokoulutusmahdollisuudet kunnassa

Pisteytys 0-4

- 1 Lukio
- 1 Ammattikoulu
- 1 Ammattikorkeakoulu
- 1 Yliopisto
- 0 Ei koulutusta tarjolla

17. Pakolaisten työllistymismahdollisuudet kunnassa

Pisteytys 0-3

- 3 Erittäin hyvät
- 2 Hyvät
- 1 Kohtalaiset
- 0 Heikot

18. Pakolaisten yrityksen perustamista ja yritystoiminnan pyörittämistä edistävät palvelut kunnassa

Pisteytys 0-3

- Erittäin hyvät
- Hyvät
- 1 Kohtalaiset

0 Heikot

19. Kerro miten työllistymistä ja yrittäjyyttä edistetään kunnassa?

Ei pisteytystä

---

20. Työpaikat tai alat, joihin pakolaiset todennäköisimmin työllistyvät kunnassa

Ei pisteytystä

- Teollisuusala (esim. veneteollisuus)
- Rakennusala
- Maatalousala (esim. kasvihuone tai turkistarhaus)
- Kiinteistöalan toiminta
- Kuljetus ja varastointi
- Terveys- ja sosiaalipalvelut
- Tukku- ja vähittäiskauppa
- Majoitus- ja ravitsemistoiminta
- Muu, mikä? _____
- Ei tietoa

21. Onko kunnassa tarjolla vapaaehtoistyötä?

Ei pisteytystä

- Ei
- Kyllä

Arjen hallinta

23. Kunnassa on asuntoja tarjolla

Pisteytys 0-2

- 2 Kyllä
 0 Ei
 0 En tiedä

24. Pakolaisia sijoitetaan pääsääntöisesti ympäri kuntaa vapaana oleviin asuntoihin

Pisteytys 0-2

- 2 Kyllä
 0 Ei
 0 En tiedä

25. Julkisen liikenteen toimivuus tai muut liikkumiseen liittyvät järjestelyt suhteessa koulutusten sijaintiin

Pisteytys 0-2

- 2 Hyvät yhteydet
 1 Kohtalaiset yhteydet
 0 Heikot yhteydet

26. Millaisia eri sote-palveluita kunnassa on jo tarjolla tai mahdollista hankkia pakolaistaustaisille?

Pisteytys 0-5

	Tarjolla	Mahdollista hankkia
1 Mielenterveyspalvelut	☐	☐
1 Vamman tai sairauden edellyttämä pitkäaikainen sosiaali- ja terveydenhuolto	☐	☐
1 Nuorten tukipalvelut ja/tai jälkihuolto	☐	☐
1 Palvelut ja tukitoimet ihmiskaupan uhreille	☐	☐

	Tarjolla	Mahdollista hankkia
1 Lapsiperheiden ennaltaehkäisevät sosiaalipalvelut	☐	☐

27. Millaista erityisosaamista kunnassa on humanitäärisin perustein maahantulleiden kotoutumisen tukemiseksi?

Pisteytys 0-3

---

28. Onko kunnassa maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapiste (laki kotoutumisen edistämisestä 8 §)

Pisteytys 0-1

- 1 Kyllä
 0 Ei

29. Järjestökentän kotoutumista edistävä toiminta kunnassa

Pisteytys 0-3

---

30. Pakolaisten vastaanottoon tai kotoutumisen edistämiseen liittyvien hankkeiden toiminta

kunnassa

Pisteytys 0-3

Perhesiteen, työn ja opiskelun kautta tulleiden asettautumisen tukeminen kunnissa

31. Miten kunnan palveluissa on huomioitu perhesiteen, työn ja opiskelun kautta muuttaneet henkilöt?

---

32. Millaisia konkreettisia asettautumispalveluita em. kohderyhmille kunnassa on tarjolla?

---

33. Kunta mahdollistaa alkukartoituksen ja kotoutumissuunnitelman laadinnan

- työn perusteella maahan tulleille
- perhesiteellä maahan tulleille
- kansainvälisille opiskelijoille

34. Mihin kunnan kotouttamispalveluihin em. kohderyhmillä on pääsy ja mihin ei?

---

35. Tekeekö kunta yritysten kanssa yhteistyötä työperäisen maahanmuuton edistämiseksi?

- Kyllä, millaista? _____
- Ei

36. Tekeekö kunta oppilaitosten kanssa yhteistyötä työperäisen maahanmuuton edistämiseksi?

- Kyllä, millaista? _____

Ei

37. Tukeeko kunta perhesiteen kautta maahan tulleiden esim. puolisoiden asettautumista?

Kyllä, miten? _____

Ei

38. Miten ja missä kunta pyrkii markkinoimaan palveluitaan houkutellakseen kansainvälisiä osaajia?

Arviointi ELY-keskuksen ja TE-toimiston kanssa tehtävästä viranomaisyhteistyöstä

39. Arvioi ELY-keskuksen kanssa tehtyä yhteistyötä kuntaan sijoittamisessa ja kotouttamiskysymyksissä

40. Palaute ja terveiset ELY-keskukselle viranomaisyhteistyöstä

---

41. Arvioi TE-toimiston kanssa tehtävää viranomaisyhteistyötä

Heikko Erinomainen

42. Palaute ja terveiset TE-toimistolle viranomaisyhteistyöstä

Namn:

E-post:

Kommun/Stad:

Titel:

Ordnannde av kommunens integrationstjänster

Vem är huvudsakliga aktörer i uppgörandet av kommunens integrationsprogram?

- Integrationskoordinator eller motsvarande
- Handledare
- Ledningsgrupp
- Sakkunniga inom integration (forskare osv.)
- AN-byrån
- Nätverk
- Andra, vem? _____

Har gruppen en invandrarrepresentant (invandrarråd, förening, erfarenhetsexperter o.s.v.)?

Ja

Nej

Vem är ansvarig för uppföljningen av integrationsprogrammet?

Integrationskoordinator eller motsvarande

Handledare

Ledningsgrupp

Sakkunniga inom integration (forskare osv.)

AN-byrån

Nätverk

Kommunstyrelsen

Fullmäktige

Andra, vem? _____

Hur uppföljs och utvärderas integrationsprogrammet?

Till vem rapporteras utvärderingen?

Ledningsgrupp

Sakkunniga inom integration (forskare osv.)

Kommunstyrelsen

Fullmäktige

Andra, vem? _____

Följer kommunens integrationsprogram kommunens allmänna mål och strategier?

Inte alls   Till viss del   Helt
1   2   3   4   5

Hur ofta görs politiska beslut att ta emot kvotflyktingar?

- Årligen
- Med några års mellanrum
- Beslutet gäller tillsvidare

Har kommunen anställt sakkunnig personal för integrationsarbete?

- Ja
- Nej

Är integrationsarbetet en del av andra arbetsuppgifter?

- Ja

Om ja, hur många % av arbetstiden består av integrationsarbete? _____

- Nej

Finns det personal med invandrabakgrund inom kommunens integrationsarbete?

- Ja
- Nej

Hur uppdateras integrationsarbetarens kunnande?

- Utvecklingsdiskussioner med förman
- Interna utvecklingsdagar
- Fortbildningar
- Egna studier

Projektarbete

Nätverksarbete

Annat, vad? _____

Hur samarbetar man i integrationsfrågor mellan kommunerna?

Genom konsultation

Inte alls		Ibland		Ofta
1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐

Genom projektarbete

Inte alls		Ibland		Ofta
1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐

Genom nätverkande

Inte alls		Ibland		Ofta
1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐

Genom att dela kunskap och information

Inte alls		Ibland		Ofta
1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐

Gällande rådgivningsmaterial på eget språk

Inte alls		Ibland		Ofta
1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐

Gällande kommunikation (t.ex. kriskommunikation)

Inte alls		Ibland		Ofta
1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐

Vem informerar invandrare om rättigheter och skyldigheter i ankomstskedet?

- Integrationsenhetens handledare eller motsvarande personal
- Hälsovården
- Socialvården
- Utbildare
- Arbetsgivare
- AN-byrån
- Hyresvärdar
- Andra, vem? _____

På vilket sätt är den här informationen organiserad och överenskommen?

Finns det en kunskaps- och rådgivningspunkt i kommunen som betjänar samtliga invandrare oberoende av status?

- Ja
- Nej

Om inte, på vilket sätt ordnas dessa tjänster?

Finns det tillgång till service i alla delar av kommunen?

Bara i centrum

I vissa delar

I alla delar

1

2

3

4

5

På vilket sätt har kommunen beaktat tillgängligheten till service för de som bor utanför kommuncentrum?

Språk och kulturkompetens

På vilket sätt används tolktjänster i huvudsak i kommunen?

- Tolk på plats
- Via telefon
- Via videosamtal
- Via tolkappar
- Annat, vad? _____

Har man information om tolkarnas utbildning?

- Ja
- Delvis
- Nej

Har tolktjänsterna i kommunen konkurrensutsatts?

- Ja
- Nej

Finns det möjlighet att integreras i samhället på både finska och svenska?

Nej		I viss mån		Ja
1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐

Får man service på båda inhemska språken i kommunen?

Nej		I viss mån		Alltid
1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐

Har alla möjlighet att få hemspråksundervisning i grundskolan?

- Ja
- I viss mån
- Nej

På vilka grunder ordnar kommunerna hemspråksundervisning för invandrabarn? (Vem besluter?)

- elevunderlag (antal intresserade)
- tillgång till lärare
- undervisningen sker under skoldagen
- efterfrågan
- Annat, vad? _____

Uppföljs behovet för hemspråksundervisning kontinuerligt?

- Ja
- I viss mån
- Nej

På vilka grunder ordnar kommunerna religionsundervisning för invandrabarn? (Vem besluter?)

- elevunderlag (antal intresserade)
- tillgång till lärare

undervisningen sker under skoldagen

efterfrågan

Annat, vad? _____

På vilket sätt förstås/bestäms kulturell kompetens i kommunen och på vilket sätt befrämjas denna kompetens?

Används erfarenhetsexperter i integrationsarbetet i kommunen?

Ja

Nej

Används erfarenhetsexperter då man planerar integrationsarbetet?

Ja

Nej

Utbildning

Finns det i kommunen tillgång till småbarnspedagogik på:

Finska

Nej

I viss mån

I alla kommundelar

1

2

3

4

5

Svenska

Nej

I viss mån

I alla kommundelar

1   2   3   4   5

Har man i kommunens plan för småbarnsfostran särskilt beaktat invandrarbarn?

Ja

Om ja, hur?

Nej

Finns det i kommunen tillgång till förberedande grundskoleundervisning på:

Finska

Nej

I viss mån

I alla kommundelar

1

2

3

4

5

Svenska

Nej

I viss mån

I alla kommundelar

1

2

3

4

5

Hur har man inom kommunen beaktat barn som inte uppnår tillräckliga språkkunskaper för grundläggande undervisning efter den förberedande undervisningen?

Finns det i kommunen någon typ av föräldrakontaktsgrupper i skolorna speciellt för invandrare?

Ja

Nej

Finns det tillgång till "tionde skolåret" i kommunen?

Finska

Svenska

Vilken typ av andra stadiets utbildning finns det i området?

Gymnasium

Finska

Svenska

Luva

Finska

Svenska

Yrkesutbildning

Finska

Svenska

Valma

Finska

Svenska

Ordnas samhällsorienteringskurser för nyanlända i kommunen?

Ja

Nej

Hur ofta? _____

Kan de ordnas på kundens modersmål?

Ja

Nej

Vilken typ av språkutbildning finns det för vuxna?

Alfabetiseringskurser

- Finska
- Svenska

Integrationsutbildning

- Finska
- Svenska

Grundläggande utbildning för vuxna

- Finska
- Svenska

Annan, vad? _____

- Finska
- Svenska

Sysselsättning

Koordineras arbetsprövning/arbetspraktikplatser för invandrare av kommunen?

- Ja
- I viss mån
- Nej

Finns det tillgång till praktik- och arbetsprövningsplatser i kommunen? (numrera i den ordning det finns platser: 1 bra tillgång på platser, 7 enstaka platser)

- Ja

Inom vilken bransch?

- Industri
- Byggnads- och fastighetsbranschen

- Landsbygdsnäring
- Transport
- Social- och hälsovård
- Handel
- Restaurang och logi
- Annat, vad? _____

Nej

Finns det möjlighet till läroavtalsutbildning i kommunen? (numrera i den ordning det finns platser: 1 bra tillgång på platser, 7 enstaka platser)

Ja

Inom vilken bransch?

- Industri
- Byggnads- och fastighetsbranschen
- Landsbygdsnäring
- Transport
- Social- och hälsovård
- Handel
- Restaurang och logi
- Annat, vad? _____

Nej

Finns det arbetsplatser som inte kräver välutvecklade språkkunskaper i kommunen? (numrera i den ordning det finns platser: 1 bra tillgång på platser, 7 enstaka platser)

Ja

Inom vilken bransch?

Industri

Byggnads- och fastighetsbranschen

Landsbygdsnäring

Transport

Social- och hälsovård

Handel

Restaurang och logi

Annat, vad? _____

Nej

Erbjuds hemmamammor och andra specialgrupper möjlighet att få arbetslivsberedskap och annan utbildning?

Ja

Nej

Boende

Har man i kommunens bostadspolitiska program beaktat var och hur man placerar invandrare i kommunen?

Nej		I viss mån		Bra tillgång
1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐

Finns det utmaningar med boendekoncentrerings bland invandrare i kommunen?

- Ja
- Nej

Finns det fungerande kollektivtrafik i alla kommundelar och mellan kommunerna (t.ex. skoltransport)?

Sommartid

Inte alls		I viss mån		Bra tillgång
1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐

Vintertid

Inte alls		I viss mån		Bra tillgång
1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐

På vilket sätt strävar man till att upprätthålla goda relationer mellan befolkningsgrupperna i kommunen?

- Genom utsedd arbetsgrupp
- Genom deltagande i regional/nationell arbetsgrupp
- Genom att beakta i kommunens strategiska arbete
- Genom evenemang
- Annat, vad? _____

Finns det boenderådgivare i kommunen?

- Ja
- Nej

Sociala kontakter

Finns det invandrarföreningar i området?

- Ja

Vilka folkgrupper? _____

- Nej

Vad är föreningarnas syfte?

- Utövande av egen religion
- Ordnande av fritidsaktiviteter
- Utövande av egen kultur
- Modersmålsundervisning
- Annat, vad? _____

Finns det i kommunen föreningar/församlingar/samfund som aktivt försöker värva medlemmar bland nyinflyttade?

Inte alls

I viss mån

Många

1

2

3

4

5

Vilka sorts föreningar i så fall?

Finns det tillgång till vänfamiljer i kommunen?

Inte alls

I viss mån

Tillräckligt

1

2

3

4

5

På vilket sätt försöker man främja och stödja vänfamiljsverksamheten i kommunen?

Ordnar man i kommunen gruppverksamhet där man tar invandrares behov i beaktande?

Ja

Nej

På vilket sätt tar man i beaktande invandrares behov gällande delaktighet i samhället?

Tolkning

Flerspråkigt material

Kostnader

Transport

Annat, vad? _____

Välstånd

Vem i kommunen ger information om hälsovårdssystemet?

- Integrationsenhetens handledare eller motsvarande personal
- Hälsovården
- Socialvården
- Utbildare
- Arbetsgivare
- Andra, vem? _____

På vilket sätt är den här informationen organiserad och överenskommen?

Vilka tjänster inom hälsovårdssystemet presenteras?

Kommunen informerar inte om hälsovårdssystemet, därför att:

På vilket sätt beaktar kommunen invandrares delaktighet i vården?

På vilket sätt säkerställer man att invandrare får information i hälsovårdsfrågor?

- Utnämnda ansvarspersoner
- Material på eget språk
- Lättläst material
- Gruppinformationstillfällen
- Enskilda informationstillfällen
- Annat, vad? _____

På vilket sätt säkerställer man att invandrare får information om hälsovårdstjänster?

- Utnämnda ansvarspersoner
- Material på eget språk
- Lättläst material
- Gruppinformationstillfällen
- Enskilda informationstillfällen
- Annat, vad? _____

På vilket sätt beaktar man invandrare i den förebyggande hälsovården?

- Utnämnda ansvarspersoner
- Material på eget språk

- Lättläst material
- Gruppinformationstillfällen
- Enskilda informationstillfällen
- Annat, vad? _____

På vilket sätt växelverkar och kommunicerar man med invandrapatienter?

Beaktar kommunen psykisk hälsa och psykosocialt stöd för invandrare?

Ja

På vilket sätt?

Nej

Varför inte? _____